CZYTA…

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

הייגט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 20/1315 | Łódź, Poniedziałek 23 Stycznia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, א׳ שבט תרפ״ח | Nr. 20/1315

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

וועגען שליסען שידס=טראקטאטען

צווישען סאוויעט=רוסלאנד מיט פראנקרייך און פוילען.

פ א ר י ז, 22 (ספ. טעל,) בעת דער לעצטער סעסיע פון פעלקער-בונד-ראט אין גענף איז פארגעקומען א מיינונגס-אויסטויש צווישען בריאנען און ליטווינאוו׳ן מכח דער מעגליכקייט פון שליסען א פראנצויזיש-רוסישען שידס-אפמאך.

ליטווינאוו האט דאן דערקלערט, אז סאוויעט-רוסלאנד וואלט גרייט געווען צוצוטרעטען צו דעם דאזיגען אפמאך, וואס זאל פערזיכערען דעם שלום.

לויט דער מיטטיילונג פון „עקסצעלסיאר" דארפען זיך די טעג אין פאריז אנהויבען די אונטערהאנדלונגען וועגען דער פראגע.

דער נייער אמבאסאדאר דאווגאלעווסקי האט שוין בפרטיות ארומגערעדט מיט בריאנען די אלגעמיינע בעדינגונגען פון אזא אפמאך.

איינער פון דאווגאלעווסקי׳ס מיטארבייטער האט דערקלעהרט, אז די פאליטיק פון דעם נייעם סאוויעטישען אמבאסאדאר אין פראנקרייך וועט שטרעבען צו א פאליטישער אוןווירטשאפטליכער דערנעהנטערונג צווישען סאוויעט-רוסלאנד און פראנקרייך.

רוסלאנד איז אויך גרייט צו שליסען אן׳עהגליכען שידס-טראקטאט מיט פוילען.

א „ווייס בוך"

וועגען קעניגליכע ליבע=אוואנטורעס.

פ א ר י ז, 22 (ספ. טעל.) די פראנצויזישע צייטונגען ברענגען א ידיעה, אז דער געוו. יורש עצר פון דעם רומענישען טראן, דער פרינץ קאראל האט בדעה ארויסצולאזען א „ווייס בוך" אלס תשובה אויף די דאקומענטען, וואס בראטיאנו׳ס רעגירונג האט פערעפענטליכט אין צוזאמענהאנג מיט זיין אפזאגען זיך פון טראן.

אין זיין בוך רעכענט קאראל צו געבען גענויע אויפקלערונגען וועגען זיינע אזוי-גערופענע ליבע-אוואנטורעס.

וואראשילאוו בלייבט אויף זיין אמט.

מ א ס ק ו ע, 22. (א. וו.) עס ווערען אפיציעל אפגעלייקענט די קלאנגען, וועלכע האבען זיך בעוויזען אין דער אויסלענדישער פרעסע, וועגען דער מעגליכקייט, אז דער סאוויעטישער קריגס-קאמיסאר וואראשילאוו זאל אראב אין דימיסיע.

סאוויעטען

אויף אויסשטעלונגען.

מ א ס ק ו ע. 22 (ספ. טעל.) דער קאמיסאריאט פאר האנדעלס-ענינים האט בעשלאסען אנטיילצונעהמען אין די פארשטעהענדע אינטערנאציאנאלע אויס-שטעלונגען אין בריסעל, פאריז, מיילאנד. א טייל עקספאנאטען וועט שוין ארויסגעשיקט ווערען אין אנהויב פעברואר,

הינדענבורג קלויבט זיך קיין וויען.

וו י ע ן, 22 (ספ. טעל.) די צייטונגען מעלדען, אז הינדענבורג קלויבט זיך זומער-צייט צו קומען קיין וויען אין צוזאמענהאנג מיט די געזאנג-פייערונגען. די „נייע פרייע פרעסע" מעלדעט, אז אין די עסטרייכישע רעגירונג-קרייזען ווייסט מען נישט וועגען דעם וויזיט.

א משוגע׳נער אונטערצינדער

פ א ר י ז, 22 (ספ. טעל.) „נעוו-יארק העראלד" מעלדעט פון וואשינגטאן, אז עפיס א משוגע׳נער, וואס איז ארויס פון שפיטאל האט אונטערגעצינדען 12 בנינים. עס איז ענטשטאנען א מורא׳דיגע שרפה, בעת וועלכער עטליכע פייערלעשער זענען דערשטיקט געווארען.

א דעקרעט וועגען קאנטראלירען

די לעבענסמיטעל = פראדוקטען און כלים.

וו א ר ש א, 22 (טעלעפאניש) דער געזונדהייטס-דעפארטאמענט האט צוגעגרייט א פראיעקט פון דעם מלוכה-פרעזידענטס א פעראָרדענונג וועגען אויפזיכט איבער לעבענסמיטעל-ארטיקלען. דעם אויפזיכט בעלאנגען אלע לעבענס-מיטעל- פראדוקטען און רויה-שטאפען, ווי אויך געוויסע כלים און אפאראטען, וואס ווערען גענוצט צום אויסארבייטען און קאנסערווירען די פראדוקטען, קאסמעטישע מיטלען, מלבושים, שפילצייג א. ד. ג.

אין געזעץ-פראיעקט ווערט פאראויסגעזעהן דער אופן ווי אזוי די קאנטראלע דארף דורכגעפיהרט ווערען, די פליכטען און די רעכט פון די קאנטראלערען, ווי אויך די שטראף-סאנקציעס.

א בעשלוס פון פאנאמעריקאנישען קאנגרעס.

ה א וו א נ א, 22. (ספ. טעל.) די אינטערנאציאנאלע קאמיסיע פאר עפענטליכע רעכט ביי דער פאנאמעריקאנישער קאנפערענץ האט איינשטימיג אנגענומען א רעזאלוציע, וואס זאגט זיך אין פרינציפ ארויס דערפאר, אז איין מלוכה זאל זיך נישט אריינמישען אין די אינערליכע ענינים פון דער צווייטער מלוכה.

די סאוויעטישע אוניווערזיטעטען.

מ א ס ק ו ע, 22 (ספ. טעל.) דעם פערגאנגענעם יאהר זענען אין די הויכשולען פון סאוויעט-רוסלאנד אנגענומען געווארען 19.510 פערזאן. לויט דער סטאטיסטיק האט זיך בעדייטענד פערגרעסערט דער פראצענט פון סטודענטען-ארבייטער, וועלכער בעטרעפט איצט 34 פראצ. פון דער אלגעמיינער צאהל. פויערים זענען דא 24 פראצ., אינטעליגענץ — 14 און קינדער פון סאוויעטישע בעאמטע — 25 פראצ.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען.

קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-31.

שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2 3.

W dniu 13 b. m. zmarł we Wiedniu członek naszego stowarzyszenia

b. p. JULJUSZ ASCHER

W zmarłym straciliśmy Towarzysza oddanego służbie dla wspólnych idei naszego Stowarzyszenia.

Cześć Jego Pamięci!

Stowarzyszenie Humanitarne

„MONTEFIORE BNEJ-BRITH" w Łodzi.

605

מזל=טוב מזל=טוב

שבח יאשונסקי

קאלגארי-אלבערטא (קאנאדא)

טויבע קליינמיטץ, לאדז

האבען תנאים=געשריבען.

אין יאנואר 1928.

צו דער בר=מצוה פון

יצחק גאלדפעדער

ווינשען מיר דער פאמיליע גאלדפעדער, אז איהר זאלט דערלעבען פיל נחת פון אייער זוהן.

פאמיליע רוזשאנסקי.

609

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס דער פרוי יאנאווסקי, צוליב׳ן טויט פון אונזער שעף

נ״ע שמעון יאנאווסקי

דאס פערסאנאל:

דוד האכמאן, זיסמאן כאינאצקי, יהושע זיידערמאן און שלמה לאסמאן.

אויפפאדערונג!

599

די אלע, וועלכע בעזיצען פראטעסטירטע וועקסלען פון

סאלאמאן ראזען,

נארוטאוויטשא 56, ווערען געבעטען אין זייערע אייגענע אינטערעסען צו מעלדען זיך זאפארט ביי א. רוזשיצקי, קאנסטאנטינער 28.

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס אונזער ליבען חבר און פריינד נאטאן ליבעסקינד צוליב׳ן פלוצלינגען טויט פון זיין פאטער

נ. ע. חיים יחזקאל

זייט געטרייסט! י. יוסטין, קאלמוס, און משה שווארצבערג.

600

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

די שלום=פאליטיק פון פוילען.

א פראנצויזישע צייטונג וועגען דער רעדע פון מיניסטער זאלעסקי.

פאריז, 22. (ספ. טעל.) „קארעספאנדאנס אוניווערסאל" ווידמעט א לייט-ארטיקעל דער לעצטער רעדע פון מיניסטער זאלעסקי, אונטערשטרייכענדיג דעם איידעלען טאן, אין וועלכען די רעדע איז געהאלטען געווארען.

די צייטונג דערקלערט, אז די דאזיגע רעדע איז א נייע מאניפעסטאציע פון פוילען'ס אויפריכטיגער מעסיגער פאליטיק.

ס'איז כאראקטעריסטיש – שרייבט די צייטונג – די גינסטיגע אויפנאהמע, וואס די רעדע האט געהאט אין דייטשלאנד, וואו מ'שאצט אגב אפ דאס טאקט-פולע אויפהאלטען זיך פון פוילען לגבי די אונאויפהערליכע ליטווישע פראוואקאציעס.

אזא פאליטיק, וואס הערט זיך נישט אויף צו שטיצען אויפ'ן ווערסאילער טראקטאט, וועלכער האט געשאפען דאס נייע אייראפא, ענטשפרעכט אינגאנצען דער אריענטאציע פון בריאנ'ען און דעם פעלקער-בונד. די רעדע פון זאלעסקי'ן פערשאפט כבוד דעם מלוכה-מאן, וועלכער איז דער פוילישער אויסערן-מיניסטער. ער פיהרט די אויסערן-פאליטיק אויף אזא אופן, וואס די אפשאצונג פון איהם קאן קיינמאל נישט בעטראכט ווערען פאר סתם געלויבט.

רעדאקטארען פאר פיהרען אנ'עלילת דם-העצע. די מחברים האבען געשריבען, אז ריטואלע מארדען ווערען פארגעשריבען דורך דעם תלמוד און ווערען נאך היינט פראקטיצירט דורך די יודען. אויך אין דעם פראצעס זענען אלע אנגעקלאגטע פרייגעשפראכען געווארען, מיט'ן מאטיוו, אז דער ארטיקעל טרעט נישט ארויס געגען דער יודישער רעליגיע נאר געגען דעם יודישען פאלק.

דער דאזיגער סקאנדאליעזער אורטייל האט ארויסגערופען א שארפע קריטיק אין די דעמאקראטישע קרייזען.

טשיטשערינס שטעלונג

צום פויליש=ליטווישען קאנפליקט.

מאסקווא, 22. (ספ. טעל.) אין א לאנגען געשפרעך מיט'ן געזאנדטען פאטעק, האט טשיטשערין בעקענט דעם געזאנדטען מיט דער שטעלונג פון דער מאסקווער רעגירונג צו דער איצטיגער לאגע פון פויליש-ליטווישען קאנפליקט.

היינט וועט אריינגעטראגען ווערען די ליסטע פון אלגעמיינעם יוד. נאצ. בלאק.

ווארשא, 22 (טעלעפאניש) נעכטען איז פארגעקומען א פלענאר-זיצונג פון דעם עקזעקוטיווע פון יודישען נאציאנאלען בלאק. אין דער דאזיגער פלענאר-זיצונג האבען זיך בעטייליגט א חוץ די פארשטעהער פון די פאליטישע פארטייען און ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, וואס זענען ביז איצט צוגעטרעטען צום יודישען נאציאנאלען בלאק נאך צוויי פארשטעהער פון די האנדווערקער-גרופירונגען, און דהיינו, די ה"ה בראנשטיין און פינגערהוט.

צו דער דאזיגער פלענאר-זיצונג זענען געקומען די דעלעגאטען פון לאדז: פון דער פאלקס-פארטיי, אדוואקאט ווייצמאן און פון די לאדזער האנדווערקער, ה' גלאטמאן. אין משך פון א פאר שעה איז געפיהרט געווארען א היסקוסיע וועגען צוזאמענשטעלען פון דער מלוכה-ליסטע. שפעט ביינאכט איז מען געקומען צו א הסכם וועגען דעם צוזאמענשטעל פון דער מלוכה-ליסטע, וועלכע וועט מארגען אריינגעטראגען ווערען אין דעם הויפט-וואהל-קאמיטעט

לאקאאוט אין מעטאל-אינדוסטריע אין דייטשלאנד.

בערלין, 22 (ספ. טעל.) די מעטאל-אינדוסטריעלער האבען ערקלערט א לאקאאוט אין דער גאנצער מעטאל-אינדוסטריע פון מיטעל-דייטשלאנד, דער לאקאאוט נעהמט ארום 50 טויזענד ארבייטער.

אינערליכע פרעמיען-הלואה אויף 50 טויזענד זל.

ווארשא, 22. (טעלעפאניש). דער מיניסטארען-ראט האט עהערנכטען אנגענומען דעם פראיעקט פון א דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט, וועלכער בעפולמעכטיגט דעם פינאנץ-מיניסטער ארויסצולאזען א 4-פראצענטיגע פרעמיען-הלואה אויף אינוועסטיציעס אין דער הויך פון 50 מיליאן זלאטיס און אבליגאציעס צו 100 זלאטיס. די הלואה איז פערזיכערט מיט דעם גאנצען בעוועגליכען און אומבעוועגליכען פערמעגען פון דער מלוכה און וועט אבגעצאהלט ווערען אין פערלויף פון 10 יאהר דורך א גורל-ציהונג פון די אבליגאציעס. די ציהונג פון די פרעמיעס וועט פארקומען 2 מאל א יאהר דעם 1. אפריל און דעם 1. אקטאבער.

אין דער ערשטער ציהונג, וועלכע וועט פארקומען דעם 1. אפריל 1928 וועט אויסגעלאסעוועט ווערען 1 פרעמיע פון 200.000 זלאטיס, 10 פרעמיעס צו 10.000 זלאטיס, 63 פרעמיעס צו 1000 זלאטיס, 252 פרעמיעס צו 500 זלאטיס און 1044 פרעמיעס צו 250 זלאטיס. צוזאמען וועלען דעם 1. אפריל אויסגעלאסעוועט ווערען 750 טויזענד זל.

רעפרעסיעס געגען יודישע סוחרים אין ביאליסטאק

ביאליסטאק, 22 (טעלעפאניש). דא זענען בעשטראפט געווארען זעהר הארב דריי אנגעזעהענע יודישע סוחרים אזוי איז בעשטראפט געווארען מיט 5 חדשים ארעסט און 200 זלאטעס שטראף דער פרעזעס פון ביאליסטאקער סוחרים-פעראיין ה' ליכטענשטיין דערפאר, וואס ביי איהם איז אין קלאזעט געווען נישט ריין, דער סוחר אייגער איז בעשטראפט געווארען מיט 3 חדשים ארעסט און 15 הונדערט זלאטעס שטראף דערפאר, וואס ביי איהם איז אין געוועלב נישט געווען ריין. פאר אנ'עהנליכען חטא האט מען בעשטראפט דעם סוחר פסח ניעלטשענסקי מיט 4 חדשים ארעסט און 2 טויזענד זל. שטראף. די דאזיגע הארבע שטראפען פאר קליינע סאניטארע חטאים פאר וועלכער מען פלעגט געוועהנליך בעשטראפען מיט 2–3 טעג ארעסט, ווערען פערשידענארטיג קאמענטירט.

היינט אין אווענד האבען פערטרעטער פון היגען סוחרים-פעראיין אינטערווענירט ביים סטאראסטא, וועלכער האט מסכים געווען צו פערבייטען פאר די יודישע סוחרים די הארבע שטראפען אויף קליינע געלד-שטראפען.

היינט איז פאליציי געווען ביים פרעזעס פון דער ציונ. ארג. אין ביאליסטאק ה' וואלף העפנער, ווי אויך ביי די ה"ה באכראך („התאחדות"), יעקב גאלדבערג (סעקרעטאר פון דער ציונ. ארג. אין ביאליסטאק), דאבקין (מזרחי) און גינזבורג. די אלע פערזאנען זענען אלטע אויסגעפרובטע ציוניסטישע טוער. די פאליציי האט זיי איבערגעלאזט מעלדונגען, אז זיי מוזען זיך מאנטאג צושטעלען אין דער שטראף-אפטיילונג פון דער סטאראסטווע. די דאזיגע זאך האט אין שטאט ארויסגערופען גרויס אויפזעהן,

אוסישקין טרעט אפ זיין וואוינונג

דעם לארד פלומער.

ירושלים. 22 (י.ט.א. טעלעגראפיש) צוליב דעם, וואס דער רעגירונגס-פאלאץ פון לארד פלומער איז בעת דער ערדציטערניש צושטערט געווארען האט דער דירעקטאר פון נאציאנאל-פאנד מגחם אוסישקין מסכים געווען אפצוטרעטען זיין פריוואט-וואוינונג דעם לארד פלומער.

מיניסטער עמערי

וועגען ארץ=ישראל.

ניו-יארק. 22 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער בריטישער קאלאניען-מיניסטער אמערי האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון קאנאדישע ציוניסטען. ביי דער געלעגענהייט האט דער מיניסטער אמערי ערקלעהרט, אז ענגלאנד וועט אדורכפיהרען די באלפור-דעקלאראציע וועגען שאפען א יודישע נאציאנאלע היים אין ארץ-ישראל.

אנטיסעמיטישע רעדאקטארען ווערען בעפרייט פון יעדע שטראף

בכן זיי האבען נאר בעליידיגט דאס יודישע פאלק און נישט די יודישע רעליגיע.

מינכען, 22 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דעם 20 ד. ח. איז אין נירענבערג פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם אנטיסעמיטישען רעדאקטאר דעפ. שטרויכער און זיינע מיטרעדאקטארען האלף און דיטריך פאר אפדרוקען אין זייער פאגראם-בלעטעל אנ'ארטיקעל אונטער'ן קעפעל „שטורמער". דאס ארטיקעל איז געווען געווענדעט געגען די יודישע פראנט-סאלדאטען, זיי ווערען דארט אנגערופען „עטאפען-שווינע" און ווערען בעשולדיגט אין אויסבעהאלטען זיך פון פראנט-דינסט.

דאס געריכט האט אלע דריי אנגעקלאגטע פרייגעשפראכען מיט'ן מאטיוו, אז דער ארטיקעל איז געווען אנ'אנאנימער און מ'קען נישט פעסטשטעלען ווער דער מחבר איז.

דעם 21 ד. ח. איז פארגעקומען א צווייטער פראצעס] פון דיזעלבע דריי

רייבונגען אין „וציק".

מאסקווא. 22 (ספ. טעל.) דריי מיטגלידער פון צענטראלען אויספיהרונגס-קאמיטעט, וועמענס נעמען עס זענען נאך נישט פערעפענטליכט, האבען פארגעלעגט נאכאמאל צו בעטראכטען די פראגע פון פערשיקען די אנפיהרער פון דער אפאזיציע.

דער דאזיגער פאקט ווערט שטארק קאמענטירט אין די מאסקווער פאליטישע ספערען.

געשטארבען הרב גדליהו שמעלקעס ז"ל.

קראקא, 22 (דורכ'ן טעלעפאן). היינט איז אין דער עלטער פון 79 יאהר געשטארבען דער פשעמיסלער רב הרב גדליהו שמעלקעס. הרב שמעלקעס איז געווען איינער פון די אנגעזעהענסטע רבנים אין גאליציען. ער איז געווען איינער פון די גרעסטע לומדים און אויך אנ'אנגעזעהענער עסקן אויפ'ן געזעלשאפטליכען געביט. ער איז געווען דער גרינדער פונ'ם „מזרחי" אין גאליציען און בעת דעם ביילים-פראצעס האט ער אין דער דייטשער שפראך אפגעדרוקט א ווערק, אין וועלכען ער האט בעוויזען די גאנצע ווילדקייט פונ'ם עלילת-דם און די עמי-הארצות פון די כלומר'שטע לומדים, ווי קסיאנדז פראנייטיס, וועלכע האבען זיך געפרובט בעווייזען, אז ביי יודען עקזיסטירט א סעקטע, וואס בענוצט זיך מיט קריסטליך בלוט צו ריטועלע צוועקען.

Dr.med. A. MAZUR

אויערען און האלז-קראנקהייטען, שטימע-און שפראך-פעהלערען (שטאמלען א. אז. וו.)

האט זיך איבערציגען פון נארוטאוויטש 44

אויף ווסכאדנא 65, טעל. 66-01

(איינגאנג אויך דורך פעטריקאווער 46).

נעהמט אן פון 11³⁰–12³⁰ און פון 3–5 נאכמ. 770

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם!!!

בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אנגעוועהטאגטע ענינים, זאלסטו קומען צו לויפען אין ביורא

17 פעטריקאווער 17

2-טען הויף, פארטער, דורכגאנג זאכאדניא 52.

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאוו, קלאוזולעס און זא=בעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען פעסער אין קאמיסאריאט-רזשאנדו, ביטעס וועגען דירה איגאורזשאנד-ראזיעמטשי און אין אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען=אינטערציזיעס, אקטען דאראוויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

ספעציאליסט פון שותפות-אקסען.

רעכט-קאנסולענט י. מאנעלא.
פעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

לעטשניצע (פאר קומענדע קראנקע)

„SALUS"

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך דענטיסטישער קאבינעט

גלובנא 41 טעל. 65=46.

איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אין אווענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמ.

ד"ר ז. ראקאווסקי	אויערען האלז און נאז קראנקהייטען	פון 11 – 12
ד"ר לאנדקאה	אינערליכע קראנקהייטען	פון 1 – 2 און פון 5 – 7
ד"ר דינענזאהן	קינדער קראנקהייטען	פון 11 – 12 4½ – 6
ד"ר ווייס	כירורגישע קראנקה.	פון 1–2 און 6½ – 7½
ד"ר שמערלאווסקי	פרויען קראנקהייטען און אקושעריע	2½–3½, 5½ – 6½ זונטאג פון 12–1
ד"ר זילבערשטראם	וענערישע און געשלעכטס - קראנקה	פון 11½ - 1 און 7 – 8
ד"ר גאלדבערג	אויגען קראנקהייטען	10½ – 11½
ד"ר גאלדרינג	אינערליכע קראנקה.	פון 11–12 און פון 3–5
צאהן-ארצט פרוי לאנדקאה „ סט געלבערג	צאהן-און מויל-קראנקהייטען	9½ – 12 און פון 4–7 12 – 2 און פון 7 – 8

אפאטרונקעס, אפעראציעס, איינשפריצונגען פאקען שטעלען. אלערליי אנאליזען (ווי אורין, פלעגמא, בלוט א. אז. וו.) דורכלייכטונגען און רענטגען אויפנאהמען. קורס פאר שטאמלער. געבורטס=הילה בעראטונגען פאר מוטערס. קינסטליכע ציין, קראנעס, גאלדענע בריקען, פלאטין א. אז. וו.

ספעצ. קורסען פאר שטאמלער. וויזיטען אין שטאט.

שוץ=אימפונגען געגען שקארלאטין.

פאדערט איבעראל

נאר די פא-טענטירטע

פעלד-בעטען

Palma-Patent

גערופען מיט דער פאבריקס - מארקע

פאר קעלכע מיר גאראנטירען אויף 8 יאהר

שטענדיג אויף לאגער און א גרויסען אויסוואהל:

ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער - וועגעלעך, קינדער - בענקעלעך אויף רעדלעך און אויך מעטער-סאס.

מאטראצען געבעטע, שאמפא-ווע און האנאדיסקע

קאזעטקעס און טאפטשאנעס.

בעם.: בעטלעך מיט העגעלעך היים ארער ברוין 17 זל., פעלאטש-בעטלעך 14 זל.

רייעלע בעהאנדלונג. פאבריקס-פרייזען.

האגט. וממטליבע רעפעראטורען. דעטייל.

לאדז, פולנאצנא 24, טעלעפאן 85=31.

לאזשער

קענען בעקומען 2 אנשטענדיגע יונגעלייט

צעגעלניאנא 43, וואוינונג 19.

וואהל-קאַלענדאר.

(–) מאָרגען, דעם 24. יאַנואַר איז דער לעצטער טערמין אַריינצוטראָגען די מלוכה'שע וואהל-ליסטעס.

דעם 26. יאַנואַר דאַרפען די אָבוואָדאָווע קאָמיסיעס איבערשיקען אין די קרייז-קאָמיסיעס צו צוויי עקזעמפּלאַרען פון וועהלער-ליסטעס.

דעם 30. יאַנואַר נעהמען די אָבוואָדאָווע קאָמיסיעס אָן די רעקלאַמאַציעס געגען דעם אויסשטרייכען פון די וואהל-ליסטעס און שיקען-איבער צוגאָב-ליסטעס צו די קרייז-וואהל קאָמיסיעס.

דעם 1. פעברואַר דאַרפען די קאַנדידאַטען פון די מלוכה-ליסטעס איבערגעבען דעם פּאָרזיצער פון דער מלוכה'שער וואהל-קאָמיסיע זייער הסכמה אָנצונעהמען דעם מאַנדאַט און בעלעגען אַנ'ערקלערונג, אַז ער איז אַ פּוילישער בירגער און בעזיצט פּאַסיוו וואהל-רעכט.

דעם 3. פעברואַר פערעפענטליכט דער גענעראַל-קאָמיסאַר אין „מאָניטאָר פּאָלסקי" די מלוכה'שע קאַנדידאַטען-ליסטע. עס ווערען אויך אָנגעגעבען די קרייז-וואהל-ליסטעס.

דעם 5. פעברואַר שיקען די קרייז-וואהל-קאָמיסיעס איבער אין די אָבדאָווע קאָמיסיעס צוויי עקזעמפּלאַרען פון די ענטגילטיגע בעשטעטיגטע וועהלער-ליסטעס.

גלייכצייטיג שיקט מען דעם דריטען עקזעמפּליאַר איבער די געהעריגע גמינע-שעפען.

דעם 9. פעברואַר. דער פּאָרזיצער פון די אָבוואָדאָווע וואהל-קאָמיסיעס לעגט אַרויס די ענדגילטיג-בעשטעטיגטע וואהל-ליסטע אין דער עפענטליכקייט.

דעם 11. פעברואַר. קאַנדידאַטען פון די קרייז-ליסטעס גיבען איבער דעם פּאָרזיצער פון דער קרייז-קאָמיסיע זייער הסכמה אָנצונעהמען דעם מאַנדאַט, אויך אַנ'ערקלערונג, אַז ער האַלט זיך פאַר אַ פּוילישען בירגער און לויט ווי ער ווייסט בעזיצט ער פּאַסיווע וואהל רעכט.

דער בעפולמעכטיגטער פון דער קרייז-ליסטע פון די קאַנדידאַטען מעלדעט דעם פּאָרזיצער פון דער קרייז-וואהל-קאָמיסיע וועגען צוגאָב פון דער קרייז-ליסטע צו דער מלוכה-ליסטע.

דעם 13. פעברואַר איז דער לעצטער טאָג אַרויסצולעגען אין דער עפענטליכקייט די בעשטעטיגטע וואהל-ליסטעס.

דעם 21. פעברואַר שטעלען צו די קרייז-וואהל-קאָמיסיעס די אָבוואָדאָווע קאָמיסיעס די ליסטע מיט די קאַנדידאַטען, כדי זיי אויסצופּלאַקאַטירען.

א פּרעסע-רעדוטא,

פון לאָדזער זשורנאַליסטען-סינדיקאַט.

דער זשורנאַליסטען-סינדיקאַט אין לאָדז האָט לויט'ן ביישפּיל פון וואַרשע און אַנדערע גרעסערע שטעט אין לאַנד, בעשלאָסען איינצואָרדנען דאָס יאָהר אַ גרויסע פּרעסע-רעדוטע, וואָס וועט פאָרקומען אין זאַל פון „פילהאַרמאָניע" אין דער לעצטער קאַרנאַוואַל-נאַכט מאָנטאָג דעם 20 פעברואַר.

איבער דער פּרעסע-רעדוטע האָבען בעוויליגט אָנצונעהמען דעם פּראָטעקטאָראַט: דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט און זיין פרוי, וועלכע האָט איבערגענומען דאָס אָנפיהרען מיט דעם דאַמען-קאָמיטעט. די אָרגאַניזיר-פערזאַמלונג פון די עהרען-ווירטינס וועט פאָרקומען מיטוואָך דעם 25 יאַנואַר אין דעם גאָלדענעם זאַל פון גראַנד-האָטעל.

די הכנסה פון דעם באַל געהט אויף דער „הילף-קאַסע" ביים זשורנאַליסטען סינדיקאַט אין לאָדז.

אינפאָרמאַציעס וועגען דער רעדוטע ערטיילט דער קאָמיטעט, וועלכער אַמטירט אין לאָקאַל פון סינדיקאַט (זאַכאָדניאַ 72, 1 שטאָק, טעל. 50–21 23–51) טעגליך פון 6–8 אין אָוונד.

פערזאמלונג פון לאסט-וועגען-בעזיצער

בעשלוס וועגען גיין מיט'ן נאציאנאלען בלאק.

נעכטען איז אונטער'ן פּאָרזיץ פון פּאָרזיצער פון דער לאַסט-וועגען-סעקציע א. גראָסמאַן פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג, אויף וועלכער דער פּאָרזיצער האָט איבערגעגעבען אַ בעריכט פון דער דעלעגאַציע, וואָס איז געווען ביים לאַוויק קיק וועגען מילדערן די שטייערען פאַר די נומערן. דער לאַוויק האָט גאַנץ גינסטיג אויפגענומען די דעלעגאַציע, און געראַטען מ'זאָל זיך ווענדען וועגען דעם מיט אַ מעמאָריאַל צום שטאָט-ראַט, וואו דער ענין וועט ערלעדיגט ווערען גינסטיג. ביז דאַן וועלען נישט געמאַכט ווערען קיין שום עקזעקוציעס.

ראַן האָט די סעקציע לאַסט-וועגען-בעזיצער בעקומען אַ מעלדונג פון מאַגיסטראַט, אַז אין מאָנאַט אַפּריל וועט פאָרקומען אַ קאָנטראָלע פון די וועגענס און יעדער וואָגען וועט מוזען זיין אָבגעמאָלט.

די פערזאַמלונג האָט בעשלאָסען צו שיקען אַ דעלעגאַציע אין מאַגיסטראַט, כדי צו פּועל'ן, אַז די דאָזיגע פאַראָרדנונג זאָל נאָך אויפגעהאַלטען ווערען, ווייל די איצטיגע לאַגע ערלויבט נישט אויף בעזונדערע אויסגאַבען.

וועגען פּונקט - וואַהלען, האָט דער פּאָרזיצער גענוי איבערגעגעבען דעם גאַנג פון דער וואַהל-אַקציע און וויאַזוי די בלאָקען האָבען זיך צוטיילט. די פערזאַמלונג האָט איינשטימיג אָנגענומען, אַז דער גאַנצער ראָד-פּערקעהר אין לאָדז שליסט זיך אָן אין יודישען נאַציאָנאַלען וואַהל-בלאָק.

רעזאָלוציע אין פאָרם פון א דעקלאראציע.

פון יודישען בעקער-מייסטער-פעראיין.

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג, וועלכע איז פאָרגעקומען זונטאָג ד. 22 ד. ח. אין לאָקאַל פון בעקער-מייסטער-פעראיין פּאָמאָרסקאַ 15 בעשליסט: היות די פּערזענליכקייט פון מאַרשאַל פּילסודסקי, וועלכע שטעהט בראש פון דער איצטיגער רעגירונג איז די בעסטע גאַראַנטיע, אַז די אינטערעסען פון אַלע שיכטען פון דער בעפעלקערונג וועלען ווערען געאַכט און די נאַציאָנאַלע עקאָנאָמישע און קולטורעלע פּראָבלעמען פון דער יודישער בעפעלקערונג וועט פערענטפערט ווערען. ערקלערען מיר, אַז הגם מיר געהערען נישט צו קיינעם פון די פּאַרטייען און אָרגאַניזאַציעס, וואָס געהען אַריין אַלס בעשטאַנד טייל פון יודישען נאַציאָנאַלען בלאָק, האַלטען מיר, אַז דער פּרינציפּ פון מיטאַרבייט מיט דער רעגירונג אויף וועלכען די דאָזיגע וואַהל-פעראייניגונג האָט זיך געשטעלט ענטשפּרעכט לגמרי אונזערע פערלאַנגען און האָפענדיג, אַז די אויסגעוועהלטע יודישע רעפּרעזענטאַנץ פון דעם יודישען נאַציאָנאַלען בלאָק וועט צווישען אַנדערע אויך פערטיידיגען אונזערע בלוטיגסטע האַנדווערקער- און פאַך-אינטערעסען. דאַדורך שליסען מיר זיך אָן אין דעם אויבענדערמאָנטען בלאָק אהן שום בעוואָרענישען, לטובת וועלכען מיר וועלען אויך שטימען און פיהרען אַ ברייטע וואַהל-אַגיטאַציע.

פּרעזעס פון בעקער-פעראיין

606 מ. פּאָזנאַנסקי.

פּאָרזיצער פון דער פערזאַמלונג

אַנשעל קאָרזעץ.

געפאקט א „פייגעלע"

און אריינגעזעצט אין שטייגעלע

(§) נעכטען איז נאָך לאַנגע אַרומזוכענישען אַרעסטירט געוואָרען אין אַ גנבישע „מלינה" איינער פון די גרעסטע לאָדזער מעסער-שטעכער גנבים און אַלפאָנסען, דער בעקאַנטער באַנדיט סטאַניסלאַוו יאַצקאָווסקי.

דער דאָזיגער 28-יאָהריגער שגץ מיט'ן צונאָמען „שקראָפעל" האָט מערדעריש טעראָריזיט זיינע קרבנות און ערשט מיט עטליכע טעג צוריק האָט ער שטערבליך פערוואונדעט אַ יונגע גאַסען-פרוי, וואָס האָט איהם נישט געוואָלט אָפּגעבען איהר טרויעריג פערדינסט...

די אומגליקליכע גאַסען-פרויען האָבען פאַר איהם געהאַט אַ פּאַנישע שרעק. דער הויפּט-שטח פון זיין טעטיגקייט איז געווען די אַנדזשעיאַ-גאַס, צווישען זאַקאָנטנע און וואָלטשאַנסקאַ.

„ארדט".

היינט — צום לעצטען מאל „נסים מן השמים".

היינט, פּונקט צו די פינף וואָכען ווערט צום לעצקען מאָל געשפּילט דער פּרעכטיגער שלאַגער-פּראָגראַם א. נ. „נסים מן השמים", וואָס איז עד היום געשפּילט געוואָרען ביי אַנ'אונגעהויערען מאָראַלישען און מאַטעריעלען ערפאָלג.

דאָס איז, דאַכט זיך, דאָס ערשטע מאָל אין דער יודישער טעאַטער-פּראַקטיק, ווען אַ פּראָגראַם געהט אַראָפּ פון אַפיש ביי אויספּערקויפטע הייזער.

אונזער יונגער טעמפּעראַמענטפולער „אררט" איז אָבער דרייסט אין זיין האַנדלונג און ער זאָגט — וואָס „צופיל" איז נישט גוט — דער דריטער פּראָגראַם געהט שוין צו לאַנג, און דער פּערטער, וואָס זאָל איהם נאָך אַ סך איבערשטייגען, בעט זיך שוין רחמים מ'זאָל איהם ווייזען פאַר דער גרויסער צאָל „אררט"-סימפּאַטיקער. עס זאָל זיין אַזאַ פּראָגראַם, וואָס וועט אַנ'אויג פערכאַפּען.

ווערען די „נסים" היינט געשפּילט צום לעצטען מאָל.

מאָרגען ווערט, מחמת גענעראַל-רעפּעטיציע נישט געשפּילט און מיטוואָך קומט מיט גרויס פּאַראַד דער „סאַלעם עליקום".

צוויי סימפאנישע קאנצערטען אין „פילהארמאניע"

היינט, מאָנטאָג און מאָרגען, דינסטאָג קומען פאָר אין „פילהאַרמאָניע" צוויי גרויסע קאָנצערטען פון וואַרשאָווער סימפאָנישען אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען דיריגענט איגנאַצי ניימאַרק. דאָס פּראָגראַם פון ביידע קאָנצערטען איז זעהר אינטערעסאַנט צונויפגעשטעלט. אויפ'ן מאָנטאָגדיגען קאָנצערט וועט צווישען אַנדערען אויסגעפיהרט ווערען בעטהאָווענ'ס „עראָאיקאַ" און אויפ'ן דינסטאָג'דיגען קאָנצערט — בערליאָז'ס „פאַנטאַסטישע סימפאָניע".

פון „גאנג".

דער לעצטער פּראָגראַם אונטער'ן נאָמען, „דער שאַל פון געגעוועע" איז כמעט דער בעסטער פון די ביז איצטיגע פּראָגראַמען.

די רעווי, דער קאָנפערענסיע ציבולסקי, די זינגערין אַלעקסעי האָבען גרויס ערפאָלג, יעדער נומער ווערט בעגלייט מיט רוישיגע אַפּלאָדיסמענטען.

קיפניס-זעליגפעלד

וועלען זינגען אין לאדז

זונטאָג ד. 5 פעברואַר וועט דאָס יודישע לאָדז האָבען די חשוב'ע געסט, דעם בעריהמטען יודישען זינגער, זאַמלער און פערשפּרייטער פון יודישען פאָלקס ליעד מ. קיפּניס, צוזאַמען מיט די בעליבטע זינגערין פון יודיש-קלאַסישע און הומאָריסטישע פאָלקס-לידער פר. זמרה זעליגפעלד.

די ליבלינגען פון יודישען לאָדז, וועלכע זענען שוין העכער פיר יאָהר נישט געוועזען אין אונזער שטאָט, וועלען דעם 5 פעברואַר געבען איין גרויסען קאָנצערט אין „פילהאַרמאָניע".

די הכנסה פון דעם דאָזיגען קאָנצערט, איז בעשטימט פאַר דעם יתומים הויז (זגערזשער 40).

אין די הענד פון אנ'אונגארישען דאקטאר.

(ענדע פון דער 3-טע זייט).

בעוועגונג זיינער. סטימוס'ען איז דאָס געווען זעהר אויפפאַלענד, וואָס אַזוינס איז פלוצים געשעהן מיט איהם? וואָס האָט מען אויף איהם דערזעהן? ער האָט אַ פּאָר מאָל אַ פרעג געטון ביי די שוועסטער וועגען דעם, אָבער קיינער פון זיי האָט נישט געוואָלט ענטפערן. בלויז איינמאָל האָט איינע זיך צו איהם אָנגערופען:

— הערר סטימוס. איהר וועט דאָ שלעכט אָפּשניידען. איך בין אַ יודישקע, און מיין עצה איז, אַז איהר זאָלט מיט'ן אונגאַרישען דאָקטאָר נישט אָנהויבען. איהר קענט איהם נישט. ער איז ערגער פון טויזענד טייוואָלים. גיט איהם אָפּ די נאָדלען, ווייל אויב נישט, וועט איהר פון איהם האָבען אַ שלעכטען סוף.

סטימוס האָט נישט געוואוסט, פון וואָס צו זאָגען. ווער מיר נאָדלען, וואָסערע נאָדלען, אויף וואָס טויגען זיי איהם און וואו און ווען האָט ער זיי גענומען? וואָס טוט זיך דאָ?

אין דעם זעלבען טאָג איז אַריינגעקומען צו איהם אין צימער דר. טראַיאַן מיט צוויי ציוויל-געקליידעטע יונגעלייט, און זיך אָנגערופען צו סטימוס'ען: „דאָ שטעהען פאַר אייך צוויי פּאָליציי-קאָמיסאַרען, און אין זייער אָנוועזענהייט ערקלער איך אייך, אַז אויב איהר וועט ביז היינט אין אָוונט מיר נישט אומקעהרען מיינע פינף ראַדיום-נאָדלען, וועל איך זיין געצוואונגען אָנצונעמען געגען אייך מיינע מעדיצינישע מיטלען".

און ער איז מיט די צוויי יונגעלייט אַרויסגעגאַנגען.

אין אַ צעהן מינוט אַרום איז ער ווידער אַריינגעקומען מיט צוויי דאָקטוירים-אַסיסטענטען און גענומען סטימוס'ען בעקוקען און בעטאַפּען.

זיי האָבען איהם געפּרובט די צייהן אין מויל,–צי האָט ער פערמדע צייהן; זיי האָבען איהם אָפּגעגאָלט די האָר פון קאָפּ, געניסטערט אין אַלע בעהאַלטענע ערטער פון קערפּער, און ערשט דערנאָך האָט מען איהם ווידער געלאָזט מאַכען אַ רענטגען - פאָטאָגראַפיע און דאַן האָט איינער פון די אַסיסטענטען אויסגעשריען: „קאָלעגע, איך זעה!

אָבער באַלד איז ער אַנטשוויגען געוואָרען. הפנים, אַז דר. טראַיאַן האָט איהם אין דער פינסטערניש אַ דרוק געגעבען מיט'ן פוס צי מיט דער האַנט, אַז ער זאָל שווייגען.

נאָך איין זאַך האָט סטימוס בעמערקט זייט יענעם טאָג: מען האָט איהם פערבאָטען זיך צו בענוצען מיט קלאָזעט, וואו אַלע אַנדערע קראַנקע געהען און איהם געהייסען ווי עס איז זיך איינאָרדנען ביי זיך אין צימער.

אין אַ טאָג אַרום איז צו איהם אַריין די יודישע שוועסטער און זאָגט איהם:

— איך קען אייך אָנזאָגען אַ גוטע בשורה: פיר נאָדלען האָט מען שוין געפונען. זיי זענען אַרויס פון אייער מאָגען, אָבער די פינפטע נאָדעל פעהלט נאָך, און דר. טראַיאַן איז איבערצייגט, אַז איהר האָט זיי ערגעץ וואו בעהאַלטען. איהר ווייסט וויפיל אַ ראַדיום נאָדעל בעטרעפט? דאָס איז נישט קיין קליינינקייט. זעהט בעסער, הער סטימוס, גיט אָפּ די נאָדעל, ווייל אויב נישט, וועט מען אייך נאָך היינט אַרויפנעמען אויפ'ן שנייד-טיש.

סטימוס האָט אָנגעהויבען צו וויינען פאַר דער שוועסטער: ער האָט מיט בלוטיגע טרעהרען זיך געבעטען ביי איהר, זי זאָל איהם קלאָר מאַכען, וואָס דאָ קומט פאָר. ער האָט זיך געשוואוירען מיט די האַרבסטע שבועות, אַז ער הויבט נישט אָן צו וויסען, וואו די נאָדעל איז, פּונקט ווי ער האָט נישט געוואוסט, ווען מען האָט די פיר נאָדלען געפינען און ווי אַזוי זיי קומען צו איהם. אָבער די שוועסטער איז אַלץ געבליבען שטום ווי אַ שטיק האָלץ.

— איך, — האָט זי איהם געענטפערט, — קען נישט און טאָר נישט אייך זאָגען קיין וואָרט, ווייל איך גאַראַנטיר מיט מיין קאָפּ, אַז אַלץ בלייבט אין געהיימניש, נאָר איך האָב צו אייך מיטלייד, ווייל איהר זייט, ווי איך האָב געהערט, אַ פאָטער פון עטליכע קליינע קינדער, וואָרען איך אייך, אַז איהר זאָלט זעהן אַלץ טון און אומקעהרען די פינפטע ראַדיום-נאָדעל.

אָפּגעזאָגט און אַרויס פון צימער.

אויפ'ן דריטען טאָג אַרום 9 אין דער פריה איז דר. טראַיאַן אַריינגעקומען צו איהם און בעפוילען ער זאָל איהם נאָכגעהן.

אַ ברירה האָט ער געהאַט, דער עלענדער, קראַנקער סטימוס? איז ער נאָכגעגאַנגען.

ער איז אַריינגעקומען אין אַ צימער וואו עס האָבען זיך געפונען צוויי שראַנקען מיט פערשידענע מעדיצינישע אינסטרומענטען, אַנ'אָפּעראַציאָנס-טיש און צוויי טירען, וועלכע האָבען געפיהרט, ווי ער האָט זיך דערנאָך איבערצייגט, אין טראַיאַנ'ס „גיהנם", דאָס הייסט, אין שטיבלעך, וואו מען האַלט די טויטע פון סאַנאַטאָריום.

הער זשע אויס, דו זשידאָן איינער, — האָט דער דאָקטאָר גענומען ריידען צו איהם, אויב דו גיסט מיר נישט אָב די פינפטע נאָדעל, לעג איך דיך אַוועק גלייך אויפ'ן טיש און צושנייד דיך אויף שטיקער. איך וועל דיך איינשלעפערען מיט כלאָראָפאָרם און וועל דיך אַזוי „אָפּערירען", אַז דו וועסט מיך האָבען צו געדענקען וויפיל דו וועסט לעבען, אויב דו וועסט איבערהויפּט לעבען.

סטימוס האָט זיך שטאַרק צעוויינט און פאַלענדיג אויף די קניה האָט ער געבעטען רחמנות האָבען אויף איהם. אָבער זיין געבעט האָט נישט געריהרט דאָס האַרץ פונ'ם דאָקטאָר. ער האָט אַריינגערופען זיינע אַסיסטענטען און אויך די שוועסטער און זיי געהייסען גרייט מאַכען אַלץ צו דער אָפּעראַציע.

— איך האָב געוואָלט, — זאָגט מיר סטימוס, — אויספּרובען דאָס לעצטע מיטעל: זיך וואַרפען צום פענסטער, וואָס געהט אַרויס אין גאַס, אויסהאַקען די שויבען און רופען צו הילף די דורכגעהער, אָבער די אַסיסטענטען האָבען אַכטונג געגעבען, אַז איך זאָל פון אָרט זיך נישט ריהרען.

ווען ער איז שוין געלעגען אויפ'ן טיש, האָט סטימוס זיך אָבגערופען צום ד"ר טראַיאַן, אַז ער איז גרייט אַלץ צו טון, וואָס דער דאָקטאָר וועט איהם הייסען. אַבי נישט צו ליגען אונטער'ן שניידמעסער. דאַן האָט טראַיאַן אַרויסגענומען עטליכע וועקסלען און געהייסען סטימוס'ען זיי אונטערשרייבען.

נאָכדעם ווי סטימוס האָט אונטערגעשריבען די וועקסלען, האָט ד"ר טראַיאַן געשיקט אַ דעפּעשע צו סטימוס'עס פרוי, אַז זי זאָל באַלד קומען קיין טשערנאָוויץ און מיטברענגען אַ סך געלד מיט זיך. גע'חתמ'עט האָט ער סטימוס.

ווען פרוי סטימוס איז געקומען, האָט מען זי נישט צוגעלאָזט צו איהר מאַן אונטער'ן אויסרייד, אַז ער איז ערשט נאָך אַנ'אָפּעראַציע און מען טאָר איהם נישט בעאומרוהיגען.

ערשט אויפ'ן פינפטען טאָג האָט מען סטימוס'ען צוגעלאָזט ריידען מיט זיין פרוי, אָבער דערביי זענען אָנוועזענד געווען די אַסיסטענטען פון ד"ר טראַיאַן.

ער האָט בלויז געזאָגט זיין פרוי, אַז זי זאָל געהן צום רב און דערצעהלען, אַז מען לאָזט איהם נישט אַרויס פון דאַנען. און, הפנים, אַז איינער פון די אַסיסטענטען האָט פערשטאַנען וואָס סטימוס רעדט מיט זיין פרוי, וואָרום אין אַ פּאָר מינוט אַרום האָט ד"ר טראַיאַן איהם אַרויסגעלאָזט פון סאַנאַטאָריום, נאָר דורכגעפיהרט האָט ער זיי דורכ'ן „טויטען שטיבעל" אָדער „גיהנם". אַ שוידער האָט זיי אָנגעכאַפּט ווען זיי זענען דורכגעגאַנגען דאָס שטיבעל. שרעקליכע פיגורען פון וואַקס און גיפּס מיט עלעקטרישע לעמפּלעך אין די אויגען און מיילער. דאָרט האַלט ד"ר טראַיאַן זיינע פּאַציענטען, וועלכע ער „בעאַרבייט".

יעצט האָט ה' סטימוס אָנגעקלאָגט דעם דאָקטאָר אין געריכט. (פאָרווערטס)

ווי אַזוי עס איז דערמאָרדעט געוואָרען

דאָס יודישע פאָרפאָלק בוימאייל אין וואַרשא.

ווי בעוואוסט איז אין דער פאָריגער וואָך, אין וואַרשאַ, דערמאָרדעט געוואָרען דאָס יודישע פאָר פאָלק בוימאייל, אויף גזשיבאָווסקאַ 66. מיט 3-טעג שפּעטער האָט מען ערשט געכאַפּט די מערדער. פאַר׳ן איבערפיהרען אין תפיסה איז איינער פון די רויבער, מראָטשקאָווסקי, גענוי פערהערט געוואָרען. דער מערדער האָט איבערגעגעבען גענוי נישט בלויז די אומשטענדען פון בלוטיגען אָנפאַל אויף גזשיבאָווסקאַ, נאָר אויך פון אַנדערע געפּלאַנטע אָנפאַלען, וועלכע זענען נישט צושטאַנדגעקומען בלויז אַ דאַנק ריינע צופאַלען.

אַזאַ צופאַל האָט פּאַסירט אויף נאָוואָליפּיע 6 אָדער 8 (דער באַנדיט געדענקט נישט גענוי דעם נומער). עס איז בעשלאָסען געווען צו בערויבען אַ יודישע שפּייז-קראָם. אָבוואַרטענדיג, ביז די געשעפטען זענען געשלאָסען געוואָרען, זענען די באַנדיטען אַריין אין דער קראָם דורך דער הינטער-טהיר מיט׳ן אויסרייד צו קויפען אַ קילאָ מעהל. אין דער קראָם האָבען זיך דאַן געפונען בלויז צוויי פרויען: אַן׳עלטערע און אַ יונגערע.

די באַנדיטען האָבען די אומשטענדען אָנגענומען פאַר גינסטיגע און האָבען בעשלאָסען צונעהמען דאָס געלד פון טיש-קעסטעל.

ווען די פרויען האָבען געהאַלטען אין וועגען דאָס מעהל, האָבען שוין די באַנדיטען זיך געגרייט אַרויסצוכאַפּען די רעוואָלווערען. אין לעצטען מאָמענט אָבער האָט מראָטשקאָווסקי בעמערקט, אַז די הינטער-טהיר האָט נישט קיין קלאַפּשלאָס און איז אָפען פאַר יעדען. מורא האָבענדיג, אַז עמיצער זאָל נישט אַנקומען, האָבען די באַנדיטען דעריבער באַלד רעזיגנירט פון אָנפאַל און, אונטער׳ן אויסרייד, אַז דאָס מעהל טויג נישט, האָבען זיי פערלאָזט די קראָם.

דאַן האָבען די באַנדיטען אָנגעהויבען אָבסערווירען אַנדערע יודישע קראָמען. צוו. אַנד. איז זיי נאָך איינגעפאַלען צו בעפאַלען די וואורשטען-קראָם אויף קאַרמעליצקאַ 1. דערנאָך האָבען זיי אָבער אָנגערקענט דעם אָנפאַל פאַר אַ צו-געפעהרליכען און זענען אַוועק.

ווייטער איז זיך מראָטשקאָווסקי מודה, אַז דאָס האָט ער אויסגעוועהלט די וואוינונג פון פאָר-פאָלק בוימאייל פאַר׳ן אָנפאַל; ער האָט די קראָם געקענט און האָט געהאָפט צו געפינען דאָרט אַ גרעסערע סומע געלד.

אַזוי ווי ער פלעגט דאָרט פון צייט צו צייט קויפען פערשידענע זאַכען. האָט מראָטשקאָווסקי מורא געהאַט אַריינגעהן מיט בראַנאָוויטש׳ן אין קראָם, כדי בוימאייל זאָל איהם נישט דערקענען. ער האָט דעריבער אַריינגעשיקט פאָראויס בראַנאָוויטש׳ן. נאָכדעם, ווי בוימאייל האָט געעפענט די טיר, האָט ער בראַנאָוויטש׳ן אַלס אונבעקאַנטען נישט גערן געוואָלט אַריינלאָזען.

בראַנאָוויטש האָט דעריבער, שטעהענדיג אין דער אָפענער טיר צוגערופען ראַטשקאָווסקי׳ן און ווען בוימאייל האָט איהם דערזעהען, האָט ער זיי ביידע אַריינגעלאָזט.

דער ערשטער האָט זיך אָפּגערופען מראָטשקאָווסקי. פרעגענדיג בוימאייל׳ען, צי ער האָט פּאַפּיראָסען. בוימאייל האָט געענטפערט, אַז יאָ. איידער ער האָט אָבער בעוויזען אויפצומאַכען די טיר פון קראָם, האָט דער צווייטער באַנדיט בראַנאָוויטש אַרויסגעכאַפּט דעם רעוואָלווער און האָט אויסגעשריען:

— גיב אַהער, דו זשיד, דאָס געלד, ווייל מיר וועלען דיך הרג׳ענען!"...

בוימאייל איז דערפון אַזוי שטאַרק איבערראַשט געוואָרען, אַז ער האָט אינגאַנצען אָנגעהויבען ציטערן. אַנשטאָט אָבער צו ווייזען, וואו דאָס געלד געפינט זיך, האָט ער אָנגעהויבען שרייען עפּיס אויף יודיש, וואָס דער באַנדיט האָט נישט פערשטאַנען.

דאַן האָט בראַנאָוויטש אויסגעשאָסען צו בוימאייל׳ן און האָט געוואָלט אַנטלויפען. אין זעלבען מאָמענט האָט איהם אָנגעכאַפּט פאַר׳ן האַנד בוימאייל׳ס פרוי. בראַנאָוויטש האָט צו איהר אויסגעשאָסען איינמאָל. אַזוי ווי זי האָט איהם אָבער געהאַלטען פאַר דער האַנד, האָט די קויל נישט געטראָפען. מראָטשקאָווסקי האָט איהר דעריבער דערלאַנגט מיט דער פויסט אַ זעץ און, ווען די אומגליקליכע האָט אָפּגעלאָזען דעם באַנדיט, האָט דער לעצטער צו איהר אויסגעשאָסען אַ צווייט מאָל און דאָס מאָל שוין געטראָפען אין קאָפּ.

די אומגליקליכע האָט אַרויסגעלאָזט אַ קרעכץ און זיך אַ וואַקעל-געטון אויף די פיס.

מעהר ווייסט שוין נישט דער באַנדיט צו דערצעהלען, ווייל ער איז מיט זיין חברא שנעל אַרויסגעלאָפען.

ביידע באַנדיטען זענען נאָכ׳ן אָנפאַל געווען שרעקליך נייגעריג צו וויסען׳ וואָס מיט זייערע קרבנות איז געוואָרען.

בראַנאָוויטש האָט דעריבער אַרויסגעשיקט אויף גזשיבאָווסקאַ זיינעם אַ חבר (איינעם פון די דריי פערשוינען, וועלכע זענען אַרום דער זאַך געווען פערהאַלטען), כדי ער זאָל זיך דערוויסען, וואָס עס האָט ווייטער פּאַסירט.

דערוויסענדיג זיך, אַז ביידע קרבנות לעבען נישט, איז בראַנאָוויטש אויפגעשפרונגען מיט פרייד, אַרופענדיג זיך.

— עס וועט כאָטש נישט זיין, ווער עס זאָל אונז דערקענען...

ביידע באַנדיטען האָבען אָבער נישט געקענט אויסהאַלטען פון אַ געהיימער קראַפט, וואָס האָט זיי געשטופּט צום אָרט פון פערברעכען.

צומאָרגענס פערנאַכט האָבען זיי ביידע זיך איבערגעטון אין אַנדערע קליידער; איינינע מאָל זיך אַרומגעדרעהט ביים הויז גזשיבאָווסקאַ 66 און אַריינגעקוקט אין טויער...

ביים פערלאָזען דעם אויספאָרשונגסאַמט איז דער באַנדיט מראָטשקאָווסקי אויסגעבראָכען מיט אַ געוויין און האָט געבעטען די פּאָליציאַנטען, אַז זיי זאָלען אָנזאָגען זיין מוטער, דאָס זי זאָל איהם קיין עסען אין תפיסה נישט שיקען,

— זיי זענען — האָט ער אָנגעזאָגט — שטאַרק אָרים און אַרבייטען צו שווער און עהרליך, אַז זיי זאָלען אָפּרייסען פון אייגענעם מויל פאַר מיר, דעם באַנדיט...

די ביטע פון באַנדיט איז ערפילט געוואָרען.

צוליב דעם, וואָס פון ניי-יאָהר זענען אָפּגעשאַפט געוואָרען די שטאַנד-געריכטען, וועט דער באַנדיט געשטעלט ווערען פאַר אַן׳איינפאַך געריכט. טויטשטראָף וואָלט ער, אַלזאָ, געקענט בעקומען אויפ׳ן סמך פון אַרטיקעל 15 פון די איבערגאַנגס - פאָרשריפטען צום שטראָף-קאָדעקס, אָבער בלויז אין אַזאַ פאַל, ווען עס וואָלט דערוויזען געוואָרען, אַז אויך ער האָט געשאָסען צו די קרבנות.

Dr. Med. I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.
אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון נעמט אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמ.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

כּדי דערלאַנגען אַן׳אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלייגט ווערען דער קופּאָן פון דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 20-טען יאַנואַר 1926

6823. אַ געטרייער לעזער פון קינסקיעגאָ.

ערלויבענישען אויף חתונה צו האָבען דאַרפען האָבען נאָר די מיליטער-פליכטיגע, וועמענ׳ס בעציהונג צום מיליטער-דינסט איז נאָך ענטגילטיג נישט פעסטגעשטעלט און די ווייטער, וואָס האָבען בעקומען קאַט. A כל זמן זיי האָבען נישט אויסגעדינט. וואָס שייך ווייטער רעזערוויסטען, דאַרפען זיי קיין ערלויבענישען נישט האָבען, זיי דאַרפען נאָר מעלדען דער פּ.ק.או., אַז זיי האָבען חתונה געהאַט. עס איז נישט פערהאַן קיין פאָרשריפט, וואָס זאָל בעגרעניצען די רעכט פון אַ פּוילישען בירגער חתונה צו האָבען מיט נישט קיין פּוילישע בירגערין. דורך דער הייראַט מיט אַ פּוילישען בירגער בעקומט דאָך די נישט פּוילישע בירגערין, די פּוילישע בירגערשאַפט.

6824. אַ סוויטער-פאַבריקאַנט.

אויב איהר בעשעפטיגט 6 אַרבעטער מוזט איהר אויסקויפען 7-טע קאַטעגאָריע פּאַטענט.

6825. ל. וו.

8 אָוועגד האָט דער קאָמאָרניק נישט קיין רעכט צו קומען. דערלאַנגט אַן׳אָנקלאַגע צום פּראָצעס פון אייער קרייז-געריכט.

6826. אַ. פינעס.

וועגען אייער ענין דאַרפט איהר זיך פּערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

6827. אַ געטרייער לעזער פון נאַראָטאָוויטשאַ.

דאָס איז נישט קיין וויראָק, נאָר אַ דעציזיע. ס׳איז אַ פראַגע ווען די דעציזיע איז אַרויסגעגעבען געוואָרען. אויב נאָכ׳ן אורטייל, מוז זי פערקלאָגט ווערען אין אַפּעלאַציע-געריכט אין וואַרשע. אויב פאַר׳ן וויראָק, איז בערופען די אָנקלאַגע צו אַנשיידען די ווירטשאַפטליכע דיצונג פון זעלבען קרייז-געריכט.

6828. אַ גרופּע לאָקאַטאָרען פון זגערזשער גאַס.

די קאָמיסיע מוז אומבעדינגט וויזירען דעם לאָקאַל און פעסטשטעלען, וואָס מען דאַרף רעמאָנטירען און צו אַזאַ רעמאָנט איז אומבעדינגט נויטיג. איהר דאַרפט נישט וואַרטען ביז די קאָמיסיע וועט דעם ענין מיט׳ן פער׳עקשנ׳טען הויז-ווירט איבערגעבען אין געריכט נאָר איהר זאָלט אַרויספאָדערען פון דער קאָמיסיע דעם פּראָטאָקאָל פון דער וויזיע בעזאָרגען זיך מיט אַן׳ענטשפּרעכענדען קאָשטאָריס און ביילייגענדיג ביידע דאָקומענטען דערלאַנגען אַ בקשה אין געריכט, אַז מען זאָל אייך צוזאַמענשטעלען די סומע.

6829. אַ לעזער פון ציגעל גאַס.

איהר דאַרף פערקלאָגען דעם בעל חוב אין געריכט און בעטען אַ זאַבעזפּיעטשעניע אויפ׳ן רינג. די רינג וועט ווערען לויט אַ געריכט-אורטייל שפּעטער ליציטירט. פאַר דער ליציטירטע סומע וועט איהר די רינג דעקען דערהאַלטען. אויב די סומע וועט נישט קענען דעם חוב, וועט איהר קאָנען לייגען אַן׳ארעסט אויף אַנדערע זיינע זאַכען.

6830. יאַשו—ס.

6831. געלמאַן.

6832. אַ געטרייער לעזער פון וואָסכאָדניאַ 33.

6833. מאַרגליות.

6834. P. P.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פּערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג מיטברענגענדיג די ציימונג.

Dr. med. ST. HEINRICH
POMORSKA 10, tel. 47-67.
ספּעציאַליסט פאַר קינדער- און אינערע קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון-בעשטראַהלונגען (קווארץלאָמפּען). נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

ראַספּוטין

זיין מיאוס לעבען און שרעקליכער סוף

לויט גאַנץ נייע מאַטעריאַלען.

פון מ. אָשעראָוויטש.

(סוף).

מיט אַ שרעקליכער ווילדקייט האָט ראַספּוטין מיט אַמאָל געגעבען אַ שפּרונג און אָנגעהויבען שרייען מיט בענומענע קולות; פון דעם מויל האָט איהם געזעצט אַ פּיאַנע, פון די אויגען האָט געשפּריצט אַ פייער און געבענדיג זיך אַ לאָז מיט אויסגעשטרעקטע הענד און מיט צושפּרייטע פינגער האָט ער געפּרובט אָנכאַפּען יוסופּאָוו׳ן פאַר׳ן האַלז און איהם דערוואַרגען, נאָר אַזוי ווי יוסופּאָוו האָט זיך אַרויסגעדרעהט, האָט ער איהם אַ כאַפּ געטון פאַר׳ן אַקסעל און איהם אָפּגעריסען די עפּאָלעטען, און דערביי האָט ער מיט גאַל און גיפט פון צווישען די ציינער אַהן אַ שיעור מאָל יוסופּאָוו׳ס נאָמען אַרויסגעברומט:

„פעליקס, פעליקס, פעליקס..."

ביידע, דער לעבעדיגער יוסופּאָוו און דער „טויטער" ראַספּוטין, האָבען זיך אַ ווילע אַזוי גערנגעלט און עס האָט געהאַלטען נישט ווייט דערפון, אַז דער „טויטער" זאָל דעם לעבעדיגען אומוואַרפען און דערשטיקען. אָבער דער צושראָקענער פּרינץ האָט זיך מיט אַלע כּוחות געגעבען אַ ריס אַרויס פון ראַספּוטינס הענד און לאָזענדיג זיך לויפען אַרויף, אין דעם צימער וואו פורישקעוויטש איז געווען, האָט ער אָנגעהויבען שרייען מיט בענומענע קולות:

— שנעלער מיט׳ן רעוואָלווער אהער, פורישקעוויטש! ער לעבט!..

פורישקעוויטש האָט גלייך געכאַפּט דעם רעוואָלווער און זיך געלאָזט לויפען אַרונטער, אָבער ווען ער איז אַריינגעקומען אין צימער, וואו ראַספּוטין איז פריהער געווען, האָט ער דערזעהן, אַז ער איז גאָר דאָרטען נישטאָ...

באַלד האָט מען זיך געכאַפּט, אַז ראַספּוטין האָט מיט זיין שווערער גבורה אויפגעבראָכען די טיר און אַז ער לויפט צו דעם טויער, וואָס איז נישט פערשלאָסען, פונקט ווי דער געזונטער חוש זיינער וואָלט איהם אונטערגעזאָגט צו וועלכען טויער ער זאָל זיך לאָזען לויפען...

אַ צוהיצטער, אַן׳אויפגערעגטער און אַ צושויבערטער האָט זיך פורישקעוויטש געלאָזט לויפען נאָך ראַספּוטינען איבערן הויף, וואָס איז געווען בעדעקט מיט שניי. ער האָט אויסגעשאָסען איין מאָל, אַ צווייטען מאָל און — נישט געטראָפען.

און דאָ זעהט ער ווי ראַספּוטין איז שוין באַלד נעבען דעם טויער, וואָס איז נישט פערשלאָסען און אַז אָט-אָט וועט ער שוין זיין פון יענער זייט.

פערקריצענדיג די ציין האָט פורישקעוויטש אויסגעשאָסען נאָך אַמאָל און נאָך אַמאָל. ביידע קוילען האָבען געטראָפען, און ראַספּוטין איז געפאַלען טויט.

צולויפענדיג צום קערפּער, וואָס איז געלעגען אין בלוט, האָט פורישקעוויטש נאָך אַלץ נישט געגלויבט, אַז ראַספּוטין איז שוין טאַקע טויט און ער האָט איהם אָנגעהויבען שלאָגען מיט די אָפּצאַצען פון די שטיוועל אין די שלייפען פונ׳ם שטערן...

דערווייל איז אין הויף געוואָרען אַ טומעל. די דינער און אויך די פאַר סאָלדאַטען, וואָס האָבען בעוואַכט דעם פּאַלאַץ, זענען זיך צונויפגעלאָפען. ווייטער בעהאַלטען דעם סוד האָט מען שוין נישט געקענט; מיט דער הילף פון אַ סאָלדאַט האָט מען דעם טויטען קערפּער אַריינגעשלעפּט צוריק אין הויז, און דאַן האָט זיך אָפּגעשפּילט אַ סצענע, וואָס האָט אויף פורישקעוויטש׳ן אַזוי געווירקט, אַז ער האָט דאָס נישט געקענט פערגעסען ביז׳ן לעצטען טאָג פון זיין לעבען: יוסופּאָוו האָט געכאַפּט אַ גומענעם שטעקען און צולויפענדיג צו ראַספּוטינס טויטען קערפּער האָט ער איהם מיט אַלע כּוחות אַזוי געשלאָגען וואו עס האָט זיך נאָר געמאַכט. „דאָס איז געווען אַ שרעקליכע סצענע". — דערצעהלט פורישקעוויטש אין זיינע מעמואַרען. עס איז געפאַלען אַ פחד צוזעהענדיג דאָס. מען האָט דעם פּרינץ געפּרובט אָוועקשלעפּען פון ראַספּוטינס טויטען קערפּער, אָבער מען האָט נישט געקענט; ער האָט אַלץ געזעצט מיט דעם גומענעם שטעקען וואוהין עס האָט זיך נאָר געמאַכט, ביז ער איז אַליין געפאַלען אין חלשות און מען האָט איהם קוים דערמינטערט...

באַלד נאָכדעם זענען געקומען די אַנדערע צוויי — דער גרויס-פירשט דמיטרי פּאַוולאָוויטש און דער יונגער אָפיציר סוכאָטין. מען האָט דעם טויטען קערפּער איינגעוויקעלט אין געוואַנט, שטאַרק פערבונדען מיט שטריק און אַוועקגעפיהרט אויף דעם פּעטראָווסקי אינזעל אינ׳ם אויטאָמאָביל פון דעם גרויספירשט דמיטרי פּאַוולאָוויטש ראָמאַנאָוו. דאָרטען האָט מען זיך אָפּגעשטעלט אויף דעם בריקעל, אַרויסגעשלעפּט ראַספּוטינס טויטען קערפּער פונ׳ם אויטאָמאָביל און צוויגענדיג איהם אַהער און אַהין האָבען זיי איהם מיט אַלע כּוחות אַריינגעשליידערט אין דער נעווע, וואו דאָס וואַסער איז נישט געווען פערפרוירען.

פון גרויס איילעניש האָבען זיי פערגעסען אָנצוטשעפּען די שווערע אייזערנע וואָגען, וואָס זאָלען דעם קערפּער אַראָפּציהען צום אָפּגרונד. אָבער דאָס איז שוין נישט געווען נויטיג. ראַספּוטין איז דאָס מאָל שוין געווען אויף אַן׳אמת טויט.

אַזוי האָט זיך געענדיגט דאָס לעבען פון דעם ווילדען, שרעקליך אויסגעלאַסענעם אומוויסענדען סיבירער פּויער, וואָס איז פאַקטיש געווען דער אַלמעכטיגער הערשער איבער דעם גרויסען רוסלאַנד — אַ לעבען, וואָס איז אָהן צווייפעל געווען איינע פון די שרעקליכסטע און אין דער זעלבער צייט מערקווירדיגסטע קאַפּיטלען אין דער געשיכטע פון רוסלאַנד.

לאָדז.
23 יאנואר 1928.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז.
23 יאנואר 1928.

די דימיסיע פון ד"ר געסלער.

די לעצטע וואָך האָט זיך געקאָכט אין דער אינערליכער פּאָליטיק פון דייטשלאַנד צוליב דער דימיסיע פון רייכסוועהר-מיניסטער ד"ר געסלער. ס'איז נישט דאָס ערשטע מאָל, ווען ד"ר געסלער דראָהט מיט דימיסיע. דער דאָזיגער שטענדיגער, זייט 8 יאָהר, רייכסוועהר-מיניסטער האָט געהאַט זיין אויסגעפּרובט מיטעל אָפּצושלאָגען די אָנגריפען פון לינקס אויף זיין פּערזאָן, ער האָט אין דער צו איהם פריינדליכער פּרעסע פונאַנדערגעלאָזען אַ קלאַנג וועגען זיין דימיסיע און שוין זענען די אָנגריפען שוואַכער געוואָרען, ווייל די לינקע אַליין האָבען זיך נישט געקענט פאָרשטעלען קיין אַנדערען ווי ד"ר געסלער אויפ'ן אַמט פון רייכסוועהרמיניסטער און צווייטענס, האָבען די לינקע נישט געוואָלט פערלירען דאָס פערדעל, אויף וועלכען ס'איז זיך אַמלייכטסטען געריטען.

דעריבער האָט מען געמיינט, אַז אויך דאָס מאָל דאַרף מען די ידיעה וועגען דער דימיסיע פון ד"ר געסלער נישט נעהמען ערנסט. ס'וועט זיך ענדיגען דערמיט, האָט מען געטראַכט, וואָס דער מלוכה-פּרעזידענט הינדענבורג וועט פערבעטען דעם מיניסטער אויף אַ קאָנפערענץ און ס'וועט אַלץ בלייבען ביים אַלטען.

ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַז דאַסמאָל איז די לאַגע אַ גאַנץ אַנדערע. אין דייטשען פּאַרלאַמענט קומט איצט פאָר די גרויסע ביודזשעט דעבאַטע, די אָפּאָזיציע האָט זיך שטאַרק געגרייט צום ביודזשעט פון דעם רייכסוועהר. די סומען פון ביודזשעט זענען געווען אומגעהויער גרויסע, דערצו זענען נאָך צוגעקומען די לעצטע אַפערעס, ווי דאָס סובסידירען אין דער הויך פון 6 מיליאָן מאַרק די פילם-געזעלשאַפט „פעבוס" און דאַן נאָך די לעצטע ענטדעקונג פון די 17 וואַגאָנעס אַמוניציע, וואָס האָבען געזאָלט פון אַ דייטשען פּאָרט אָפּטראַנספּאָרטירט ווערען קיין כינאַ. מיט דעם אַלעמען וואָלט מען זיך אפשר נאָך אַנ'עצה געגעבען און וואָלט געהאַט גענוג מוט זיך צו פערטיידיגען אין רייכסטאַג—האָבען זיך אָבער אָנגעהויבען אינערליכע אינטריגעס אין מיניסטעריום אַליין, די גענעראַלען האָבען נישט געקענט מוחל זיין דעם ד"ר געסלער, וואָס ער האָט אַלע אַמטען אין מיניסטעריום בעזעצט מיט נישט קיין פאַכמענער און וואָס ד"ר געסלער סובסידירט „פּלאַצובקעס", וועלכע האָבען מיט דער לאַנדעס-פערטיידיגונג קיין שום שייכות נישט, דאָס האָט געברענגט צו דעם, וואָס די דימיסיע פון ד"ר געסלער איז אונטערגעשריבען געוואָרען דורכ'ן פּרעזידענט הינדענבורג.

און דאָך זענען די לינקע נישט צופרידען מיט דער דימיסיע פון ד"ר געסלער, וועלכע איז געקומען גראָד איצט, דאָס אַרויסרוקען זיך פון ד"ר געסלער פון דער ביודזשעט-דיסקוסיע און דאָס פאַר די וואַהלען האָט אָפּגענומען די מעגליכקייט ביי די לינקע צו שיסען פון האַרמאַטען פון גרויסען קאַליבער און געסלער האָט אויך דאָסמאָל געמאַכט איינעם פון זיינע געוועהנליכע שפּיצלעך דער אָפּאָזיציע.

ווען דער ענין מיט דער דימיסיע פון ד"ר געסלער איז שוין געוואָרען אַ פאַקט האָט זיך ערשט אָנגעהויבען דער טומעל אַרום דעם נאָכפאָלגער פון געסלער'ן. ביי דער בעשטימונג פון דעם נייעם מיניסטער האָט מען דאָ אויך געמוזט זעהען, אַז די קאָאַליציע זאָל נישט ציהען מיט דער נאָז, ווייל דאָס רייכסוועהר מיניסטעריום האָט זעהר פיל געמיינזאַמעס מיט'ן אויספיהרען דעם ווערסאַלער טראַקטאַט. די פאָלקס-פּאַרטיי — דאָס הייסט שטרעזעמאַנ'ס פּאַרטיי האָט געהאַט אַ חזקה אויף דעם דאָזיגען אַמט און האָט אויך געוואָלט דעם אַמט איצט בעזעצען. דער צענטרום האָט זיך אָבער אַ קעגענגעשטעלט און אַלס רייכסוועהר מיניסטער איז בעשטימט געוואָרען דער פאַכמאַן גענעראַל גרענער. דערווייל הערשט נאָך מיט דער דאָזיגער נאָמינאַציע אַן אונצופרידענהייט ביי די דייטשע-נאַציאָנאַלע. דאָס איז אָבער דער בעסטער סימן, אַז די דאָזיגע קאַנדידאַטור איז לטובת דער דייטשער רעפּובליק.

א. צ.

צום יאָהר-טאָג פון יאַנואַר-אויפשטאַנד 1863.

אַ ראָוונער יודישער זקן דערצעהלט, ווי ער האָט אַמאָל אָפּגעראַטעוועט אַ פּולק פּוילישע קאַוואַלעריע בעת'ן אויפשטאַנד פון יאָהר 1863.

די טעג האָב איך געהאַט די געלעגענהייט צופעליג זיך צובעקענען מיט אַ מערקווירדיגען יודישען זקן, וועלכער ווי ס'ווייזט זיך אַרויס פון זיינע דערצעהלונגען, האָט גרויסע פערדינסטען פאַר'ן פּוילישען פאָלק, און וועלכען עס איז אָבער, ווייזט אויס, נישט בעשערט געווען, אַז זיין פּאַטריאָטישע טאַט זאָל ווי געהעריג אָנערקענט ווערען.:.

דער זקן האָט אַזעלכענעם הדרת פנים, איז הויך, שלאַנק נישט איינגעבויגען און ווי ס'שיינט, איז ער גאָר אָהן עין-הרע, ביי אַלע זיינע חושים.

דער דאָזיגער זקן (ער הייסט ברוך הורוויץ) האָט מיר דערצעהלט, אַ זעהר אינטערעסאַנטע איבערלעבונג, וואָס מיט איהם האָט פּאַסירט מיט אַ יאָהר 65 צוריק, אין יאָהר פון זיין חתונה, אַלס 19-יעהריגער יונגערמאַן איז ער שוין געווען זעלבסטשטענדיג און געפיהרט אַלט קאַסיר ביים דעמאָלדיגען ראָוונער גביר ר' לייזער שיינצעס (זילבערפאַרב) אַ גרויסען ספּלאַוו קיין דאַנציג.

„איך אַליין. — הויבט אָן דער יוד דערצעהלען — בין אַ סמוך לוואַרקאָוויטש און חתונה געהאַט קיין וואַרקאָוויטש, וואו איך בין געזעסען ביז די לעצטע איבערקעהרענישען, וואָס האָבען זיך אָנגעהויבען נאָך דער וועלט-מלחמה. נאָכדעם האָב איך פערקויפט מיין נחלה אַ שעהנעם מויער מיט אַ גרויסען פּלאַץ, פאַר 18 טויזענד ניקאָלאַיעווסקע רובעל און זיך איבערגעצויגען קיין ראָוונע זיצען צווישען גאָט און לייט, מיט מיין דערמאָנטען קאַפּיטאַל, וואָס ליגט עד הנה ביי מיר בשלמות, אין קנאַקעדיגע ת'קערס און די אמת'ע קאָנשינג'ס הונדערטער'ס...

אָט הערט, איך בעט אייך, וואָס עס קען זיך פערלויפען; דאָס איז געווען אין חורש אב 1863 יאָהר, איך בין נאָר וואָס געווען איבערגעשוואומען מיט'ן ספּלאַוו דעם שליוז אין סעלישטש אויפ'ן געגראָבענעם קאַנאַל הינטער פּינסק, פון וואַנען איך האָב זיך געדאַרפט לאָזען שווימען ווייטער מיט'ן וואַסער ביז דאַנציג. איידער איך בין אַריין אין קאַנאַל האָב איך זיך גענומען, ווי דער אַלטער מנהג איבערקוקען, צי ס'געפינט זיך בשלמות דער גאַנצער מאַטעריאַל מיט'ן טראַנספּאָרט ווייק אין די זעק. און אַזוי ווי איך טו מיין אַרבייט, דערזעה איך פּלוצלינג אַ מחנה קאַוואַלעריע. אין די ערשטע רייהען — די שענסטע פּוילישע יונגע-לייטלעך מיט שפּאָגעל נייער אַמוניציע אויף טייערע פערד מיט געשפּאַן, הינטען איז געפאָהרען אַנ'אָבאַז פון אָרטיגע פּויערישע פוהרלעך. די מחנה האָט זיך אָפּגעשטעלט נעבען אונז אין דער זייט פון אָנגעשאָטענעם ברעג ביים קאַנאַל.

באַלד איז צו מיר צוגעלאָפען איינער און מיר איבערגעגעבען, אַז דער דאָוואָודצע רופט מיר צו זיך. איך בין תיכף געגאַנגען. איך האָב דערזעהן פאַר זיך אַ יונגען מענש, אָנגעטון ווי אַ מאַגנאַט און שעהן כתואר פני המלך. ער האָט מיר דערלאַנגט די האַנד און דערצעהלט וועגען עפּעס אַ זייערען, וועלכען די רוסישע וואַך פון שליוז האָט געפּאַקט אין וואַלד און איהם צוגעשטעלט צום רוסישען שטאַב. וועגען דעם האָבען זיי זיך דערוואוסט דורך דער פרוי פון וואַלד-וועכטער און זיי זענען געקומען אַהער בעשטראָפען דעם שולדיגען זעלנער. לויט דער פאָדערונג פון דאָוואָודצע האָב איך געמוזט אָנוועזענד זיין ביי דער עקזעקוציע פון זעלנער, וועלכער איז דורך זיי אויפגעהאַנגען געוואָרען.

באַלד האָט מען צוטיילט פון די פיהרען שפּייז און בראָנפען פאַר די פּוילישע זעלנער. די פוהרמאַנעס האָט מען אויך נישט פערטיילט, מ'האָט זיי אויך בעצאָהלט מיט גאָלדענע דוקאַטען פאַר שכר עגלה און זיי בעפרייט אַהיים. דאַן האָט דער פּולק זיך אָנגעהויבען גרייטען צו לאָזען זיך ווייטער אין וועג אַריין, גלייך מיט'ן ברעג פון קאַנאַל. איידער דער דאָוואָודצע האָט זיך געזעצט אויפ'ן פערד, האָט ער מיך אָפּגערופען אין אַ זייט, פערצייכענט ביי זיך אין נאָטעס מיין נאָמען און געבעטען מיין עצה וועגען אַ זיכער אָרט, וואו זיך בעסער אויסבעהאַלטען פאַר די רוסען, וועלכע וועלען געוויס אָנהויבען אַ געיעג נאָך זיי.

איך האָב איהם געגעבען מיין עצה, אַז ווען ס'וועט אינגאַנצען טונקעל ווערען אין דרויסען, זאָל ער איבערגעהען מיט זיינע זעלנער אויף דער צווייטער זייט קאַנאַל (דער קאַנאַל איז אין יענער צייט געווען גאָר נישט טיף) און זיך אויסבעהאַלטען אין אַ דאָרטיג בעקוועם אָרט, נישט ווייט פון קאַנאַל, און ווען די רוסישע פערפאָלגערס וועלען זיי שוין אויסמיידען און זיך אומקעהרען צוריק, ערשט דאַן איבערגעהן צוריק אויף דער זייט קאַנאַל און פאָרזעצען דעם וועג. דער דאָוואָודצע און אַלע עלטסטע האָבען זיך מיט מיר פריינדליך געזעגענט און זיך געלאָזט אין דער ריכטונג, וואו איך האָב זיי אָנגעוויזען.

נאָך די שרעקליכע איבערלעבענישען פון יענעם טאָג איז קיין שלאָף די גאַנצע נאַכט נישט געקומען אויף מיינע אויגען. אַרום פאַרטאָג ביי דער שיין פון די פייערן אויף די „פּאַסען" דערזעה איך פּלוצלינג ווי ס'דערנעהנטערט זיך צו אונז רוסישע קאַוואַלעריע. מ'רופט מיך תיכף צו צום פּולקאָווניק און ער פרעגט מיך שטילערהייט וועגען די פּוילישע רייטער. איך דערצעהל איהם אַלץ ווי ס'האָט פּאַסירט, נאָר וועגען לעצטען געשפּרעך מיט'ן דאָוואָודצע האָב איך, זעלבסטפערשטענדליך, פערשוויגען. איך האָב איהם אויך נישט געקאָנט אַרויסזאָגען מיין השערה, ווי ער האָט פון מיר געפאָדערט, וואו די פּאָליאַקען מוזען זיך איצט געפינען. די רוסישע רייטער זענען אוועקגעפאָהרען.

אויפ'ן דריטען טאָג, ווען איך בין שוין געווען אויפ'ן זעלבען קאַנאַל הינטער קאָברין, קומט צו מיר אַ אומבעקאַנטער ציווילער פּערשוין, פרעגט מיין נאָמען און קוקט זיך גוט איין אין מיר. איבערצייגענדיג זיך, אַז דאָס בין איך טאַקי דער זעלבער „פּאַן קופּיעץ", וועלכען זיי האָבען מיט דריי טעג צוריק געזעהן אין סעלישטש, שטעלט ער זיך פאָר מיר פאָר אַלס אַדיוטאַנט פון דאָוואָודצע אין וועמענס נאָמען ער גיט מיר איבער אַ הערצליכען דאַנק פאַר דער געטרייער קלוגער עצה, וואָס איך האָב זיי געגעבען, דורך וועלכער דער גאַנצער שוואַדראָן פּוילישע קאַוואַלעריע איז ניצול געוואָרען פון די רוסען אין יענער נאַכט.

דערביי האָט ער אַרויסגענומען אַ פערמאַכטען בריף מיט פערקלעפּטע קאַנטען און געזאָגט צו מיר; דאָס האָט דיר געשיקט דער פּאַן דאָוואָודצע, ער זאָל ביי דיר זיין בעהאַלטען, ווי אַ טייערער דאָקומענט, אַז ס'וועט קומען די גליקליכע שעה און פּוילען וועט צוריק אַרויפשווימען, זאָלסטו, אָדער דיינע קינדער, אָדער דיינע אייניקלעך זיך ווענדען מיט'ן בריף צו דער העכסטער פּוילישער מאַכט, און דאַן שטעהט אייך פאָר אַ גרויס גליק אויף אייביג.

פיל יאָהרען זענען פון דאַן פערלאָפען. איך האָב נישט אויפגעהערט צו גלויבען, אַז די ווערטער פון פּוילישען דאָוואָודצע וועלען נאָך אַמאָל מקוים ווערען, און פּוילען וועט אויפשטעהן תחית המתים, דערפאַר האָב איך אויסבעהאַלטען דעם בריף, ווי אַנ'אבן-טוב אין פערשידענע געפעהרליכע מאָמענטען. אָבער בעת די לעצטע יאָהרען פון דער גרויסער וועלט-מלחמה, ווען פּוילען'ס ישועה איז שוין גאָר נאָהנט געווען, זענען אַריין קיין וואַרקאָוויטש אַ מחנה קאָזאַקען, זיי האָבען נישט איבערגעלאָזט קיין שטוב, זיי זאָלען דאָרט נישט אויסנישטערען בחדרי חדרים, וואו ערגיץ אַ בעהאַלטען ווינקעלע, און ווען זיי האָבען זיך געלאָזט געהן צו מיר אויך, האָב איך זיך תיכף דערמאָנט אין דעם בריף און אַ אימת מות איז מיר בעפאַלען. איך האָב זיך פאָרגעשטעלט, וואָס עס קען זיין, ווען דער בריף פאַלט ח"ו אַריין אין זייערע הענד, דערום האָב איך גענומען דעם בריף און מיט אַ שווער געמיט איהם פערברענט...

ווען מאַרשאַל פּילסודסקי איז פאַר עטליכע יאָהר געווען אין ראָוונע, האָבען אייניגע פון מיינע גוטע פריינד מיר אַפילו גע'עצה'ט זיך פאָרשטעלען פאַר איהם און איהם דערצעהלען די גאַנצע געשיכטע, אָבער אָהן דעם בריף האָב איך זיך אָבגעהאַלטען פון געהן צו איהם ער זאָל אויף מיר נישט קוקען, ווי אויף אַ געוועהנליכען מאַניאַק, אַ ליגנער.

אַנ'אַנדער אויף מיין אָרט, פערענדיגט דער אַלטער, וואָלט זיך געגעסען לעבעדיגערהייט, וואָס ער האָט צושטערט אַזאַ גליק, אָבער איך נישט, מסתמא איז אַזוי בעשערט.

וו. ל.

אין די הענד פון אַ אונגאַרישען דאָקטאָר.

אַ ממש אונגלויבליכע געשיכטע, וואָס האָט פּאַסירט מיט אַ בעסאַראַבער יודען.

מיט ביטערע טרעהרען האָט דער יוד ל. סטימוס, פון דאָרף וואַסיען, לעבען קישענעוו, דערצעהלט די געשיכטע.

שוין אַ לאַנגע צייט ווי סטימוס פיהלט זיך נישט גוט. ער ליידט פון שטאַרקע וועהטאָגען אין בויך, און נישט איין קישען האָט ער שוין פער'משכונ'עט אום זיך צו היילען פון זיין קראַנקהייט. צוערשט האָט ער זיך געהיילט ביי קישענעווער דאָקטוירים. מען האָט איהם אַריינגענומען אין אַ שפּיטאָל און אָפּגעהאַלטען דאָרט צוויי וואָכען. געהאָלפען איז אָבער געוואָרען בלויז דער דאָקטאָר, נישט ער.

נישט לאַנג צוריק האָט איהם אַ פריינדעל פון טשערנאָוויץ, רעקאָמענדירט צום אונגאַרישען דאָקטאָר, טראַיאַן, וועלכער רעכענט זיך פאַר אַ גרויסען ספּעציאַליסט אויף מאָגען-און-בויך קראַנקהייטען.

ווען סטימוס איז געקומען צום דאָקטאָר טראַיאַן, האָט ער איהם בעטראַכט, אויסגעפאָרשט און אויסגעקלאַפּט דעם גאַנצען בויך, געלאָזט מאַכען אַ רענטגען-בילד און אויסגעפונען, אַז ער ליידט פון אַ מאָגען-ראַק.

— נאָר מיטעל איז פערהאַן אייך צו ראַטעווען פון אַ זיכערען טויט — האָט דר. טראַיאַן געזאָגט צום קראַנקען — און אַלענפאַלס צו פערלינדערען אייערע וועהטאָגען: אייך צו היילען מיט ראַדיום. אָבער דאָס קאָסט זעהר טייער.

סטימוס האָט געענטפערט, אַז ער וויל זיך פריהער בעראַטען מיט זיין הויזגעזינד.

מיט גרויס מיה האָט זיך איינגעבען צונויפצוקלאַפּען עטליכע טויזענדער, און סטימוס איז אָפּגעפאָהרען קיין טשערנאָוויץ צום דאָקטאָר טראַיאַן, זיין איינציגען רעטער פון טויט.

ווען סטימוס איז אַריינגעקומען צו דר. טראַיאַן אין סאַנאַטאָריום, האָט ער בעצאָהלט די גאַנצע סומע געלד פאַר די היילונג, ווייל אַנדערש האָט מען איהם נישט געוואָלט אויפנעמען.

דער ראַדיום-קור האָט זיך אָנגעפאַנגען אין אַ גוטער שעה.

אַלע טאָג האָט מען איהם דורכ'ן מויל אַריינגעלאָזט אין מאָגען אַזאַ רעהרעל, ביים עק פון וועלכען עס האָט זיך געפונען אַ קליין קניפּעל מיט ראַדיום-נאָדלען. דער ראַדיום, וואָס האָט זיך געפונען אין קניפּעל, האָט געזאָלט פערניכטען דעם ראַק. אַזוי האָט מען סטימוס'ען ערקלערט אין סאַנאַטאָריום. ער האָט אַפילו געליטען שרעקליכע שמערצען ביים אַראָפּלאָזען די רעהרעל, אָבער וואָס טוט מען נישט צוליב'ן געזונד?

איין מאָל האָט ער בעמערקט, אַז ווען ד"ר טראַיאַן האָט אַרויסגעצויגען פון מאָגען דאָס רעהרעל מיט די ראַדיום-נאָדלען, איז ער געוואָרען שטאַרק אויפגערעגט. פרעגען האָט ער נישט געוואַגט, ווייל וואָס פערשטעהט אַ געוועהנליכע בשר ודם אין מעדיצין? און אויסערדעם, איז נאָך אַ גרויסע פראַגע, צי וועט דער אַרצט איהם אויסזאָגען דעם אמת, אויב אַפילו עס איז געשעהן עפּעס אונגעוועהנליכעס. האָט ער זיך געמאַכט נישט-זעהענדיג און נישט-וויסענדיג.

פון יענעם מאָמענט אָן האָט זיך אינגאַנצען געביטען די בעציהונג צום קראַנקען סטימוס. די באַרמהערציגע שוועסטער, וועלכע זענען די גאַנצע צייט געווען צו איהם זעהר ליבליך, האָבען פּלוצים אָנגעהויבען צו קוקען אויף איהם קרום. מיט עפּעס אַ בעהאַלטענעם חשד. זיי האָבען איהם מעהר נישט ערלויבט אַרויסצוגעהן פון זיין צימער אין הויף אַריין. און האָבען איהם געהאַלטען, ווי אַנ'אַרעסטאַנט. די גאַנצע צייט, סיי בייטאָג און סיי ביינאַכט, האָט מען איהם נאָכגעשפּירט, נאָכגעקוקט, זיך אונטערגעהערט הינטערן טיר צום מינדסטען שריט, צו דער מינדסטער

(ווייטער זעה 5-טע זייט)

לאדז
23 יאנואר 1928

דאס לאדזער לעבען

לאדז
23 יאנואר 1928

23 מאנטאג **א** שבט תרפ"ח	**יאנואר** זון-אויפגאנג 7.38 זון-אונטערגאנג 3.01 לענג פון טאג 10.15

לאגעווניק
אלס מקור פון האלב-גראניט

(מ) די בוי-אפטיילונג פון מאגיסטראט האָט ענטדעקט, אז אין לאגעווניק געפינען זיך האלב-גראניטענע שטיינער, וועלכע וועלען זיין געאייגענט אויסצוברוקירען די לאָדזער גאסען. דער מאגיסטראט האָט ארויסגעשיקט א ספּעציעלע קאָמיסיע אויסצופאָרשען דעם גרונט אין לאגעווניק.

אין די אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט ביינאכט דיזשורירען פאָלגענדע אפטייקען: ע. וואָיטשיצקי (נאפּיורקאָווסקי 27); וו. דאנילעצקי (פּעטריקאָווער 127); פּ. איליניצקי און ציטער (וואָלטשאנסקא 37); ליינוועבער (פרייהייטס פּלאץ 2); א. הארטמאן (מלינארסקא 1); י. קאהאנע (אלעקסאנדראָווסקא 80).

שלום-עליכם-שולע
מאכט א ווערבירונגס-אקציע.

דער פעראיין פאַר יודישע פאָלקסשולען און פאָר-שול-ערציהונג אין לאָדז, וועלכער האלט אויס די העבראַאישע שולע אויפ'ן נאָמען פון שלום-עליכם, האָט איצט אונטערגענומען אַנ'אקציע צו ווערבירען מיטגלידער לטובת דער דאָזיגער שולע. אין נאָמען פון דער געזעלשאַפט האָבען זיך געווענדעט מיט א געהעריגער אויפרוף צו א סך לאָדזער איינוואוינער די ה"ה: ד"ר מ. ברוידאָ, דיר. מ. בראנדשטעטער, ש. פויסט, י. לעווי, דיר. א. פערעלמאן, דיר. ש. ריגער, און ב. וואקס.

דער שלום-עליכם-שול דראָהט א סכנה געשלאָסען צו ווערען.

א דראמע'לע
פונקט ווי אין קינא

(§) אויף נאפּיורקאָווסקא 55 וואוינט דער בעאמטער סעווערין ווייס מיט זיין געליבטער גענאָפעפא גרודזינסקא. מיט א פּאָר טאָג צוריק האָט זיך דאָס פּאָרפּאָלק צוקריגט און די גרודזינסקא האָט בעשלאָסען איהר געליבטען צו פערלאָזען.

ווען ווייס איז נישט געווען אין דער היים האָט זי צוגענומען איהרע זאכען און איז אהיימגעגאנגען צו איהרע עלטערען.

אז ווייס איז אהיימגעקומען און נישט געטראָפען די געליבטע, האָט ער באלד פערשטאנען, וואו זי איז און געגאנגען צו איהר זי איבערבעטען. עס האָט'איהם אָבער גאָרנישט געהאָלפען: די גרודזינסקא האָט נישט געוואָלט זיך צו איהם צוריקקעהרען.

דער פערצווייפעלטער פערליבטער האָט ארויסגעכאפּט א רעוואָלווער און געוואָלט זי דערשיסען, אָבער פונקט אין דער רגע איז פון הינטען - ארום אָנגעקומען דער גרודזינסקי'ס ברודער אנגעכאפּט ווייסען ביי דער האנט און זי אראָפּגעקערעוועט צו דער פּאָדלאָגע, אזוי אז דער שאָס איז אויסגעפאלען אין דער פּאָדלאָגע,

די ארויסגערופענע פאליציי האָט ווייס'ן ארעסטירט.

אומעטום בעגעגענט פון פּאָליציי
נישט-צושטאנד-געקומענער מיטינג פון פּ.פּ.ס. לינקע.

(§) עהערנעכטען האָט זיך אין רעגירונגס-קאָמיסאריאט געמאָלדען א דעלעגאציע פון די לינקע פּ.פּ.ס. און אָנגעגעבען א ביסע וועגען ערלויבען א פּאָליטישען מיטינג אין דעם קינא „אימפּעריאל" אויף נעכטען האלב צעהן אינדערפריה. דער רעגירונגס-קאָמיסאריאט האָט זיך אָפּגעזאָגט ארויסצוגעבען די דערלויבעניש, אויפקלערענדיג, אז די אָרגאניזאטאָרען פון דעם מיטינג האָבען דאָס רעכט צו אינטערווענירען וועגען דעם אין דער וואָיעוואודזטווע. צוליב אונבעוואוסטע סיבות האָבען זיי אין דער וואָיעוואודזטווע נישט אינטערווענירט און די דערלויבניש נישט בעקומען.

די באַלעבאַטים פון „אימפּעריאל" האָבען זיך וועגען דעם דערוואוסט, און פערשלאָסען דעריבער דעם זאל, ארויסהענגענדיג פאַר דער טיר א מעלדונג, אז דער מיטינג וועט נישט פאָרקומען.

די פּאָליציי, ווידער, האָט פאָראויסגעזעהן, אז די אָנהענגער פון לינקע פּ.פּ.ס וועלען זיך א זייגער האלב 10 פערזאמלען לעם דעם קינא, און דעריבער פעראָרדענט אַנ'ענטשפּרעכענדע פּאָליציי-גרייטקייט. שוין פון סאַמע אינדערפריה אָן האָבען אויף די גאסען זאוואדזקע און זאכאָדניע געהאַלטען וואך שטארקע פּאָליציי-פּאטרולען. ניין א זייגער האָבען זיך ארום דעם קינא אָנגעהויבען צו פערזאמלען די לינקע פּ.פּ.ס.-אַווצעס.

פּאָליציי האָט זיי גלייך פונאנדערגעטריבען, און דאן האָבען זיי זיך אין קליינע גרופּען אַוועקגעלאָזט צום ענגלישען זאל אויף אלעיע 1. מאי, 2. די לייטונג פון דעם דאָזיגען זאל האָט נישט געוואוסט, וואָס אָנהויבען צו טון, ווייל דער עולם האָט זיך בגוואַלד אריינגעקראָגען אין זאל, בעמיהענדיג זיך אדורכצופיהרען דעם מיטינג. פּאָליציי האָט אָבער אויך אהער אָנגעשפּארט, און אויפגעפאָדערט תיכף צו פערלאָזען דעם זאל. דער עולם האָט געשטעלט א פּאסיווען ווידערשטאנד, און פּאָליציי האָט דאן אויף ס'כּוח דערווייטערט די פערזאמעלטע פון'ם זאל. דערביי איז ענטשטאנען א מהומה, און עטליכע פערזאָן זענען ארעסטירט געוואָרען.

אויך דאָס מאָל האָט זיך דער עולם נישט אָפּגעזאָגט פון דעם געדאנק אדורכצופיהרען דעם מיטינג און מ'האָט זיך ווידער מיט וואָלטשאנסקא, זאוואדזקי און פּיעטרקאָווער געלאָזט געהן אויפ'ן פרייהייטס-פּלאץ, וואו ס'האָט זיך געזאָלט אָנהויבען דער מיטינג. אויך אהער איז אָנגעקומען רייטער-פּאָליציי און פונאנדערגעיאָגט דעם מיטינג.

דער עולם האָט זיך דאן געלאָזט געהן צום זאל פון די קלאסען-פעראיינען אויף נאַרוטאָוויטש-גאס 50. אָבער אויך דאָ האָט מען אָנגעטראָפען אויף אַנ'אונדערוואַרטעטער „מניעה, מחמת דער זאל איז געווען פערנומען דורך אַנ'אלגעמיינער פערזאמלונג פון מיטגלידער פון קאָנסום - פערבאנד.

דאן האָבען די אָנפיהרער גערופען די מאסע מ'זאָל געהן אין אייגענעם לאָקאל פון די פּ.פּ.ס.-לינקע אויף קאלישער גאס 19, און ווען דער המון איז אהין אָנגעקומען — האָט שוין געוואַרט פּאָליציי, וואָס האָט קאָנטראָלירט די לעגיטימאציעס און אריינגעלאָזט אין זאל אינעווייניג בלויז די מיטגלידער פון דער פּארטיי.

עס האָט זיך ארויסגעוויזען, אז לעגיטימאציעס האָבען געהאט זעהר ווייניג, און דעריבער האָט זיך אין זאל אריינבעקומען א קנאפּער עולם.

קומענדיג צו דער איבערצייגונג, אז אין לאָדז וועט זיך דער מיטינג נישט איינגעבען, איז דער גרויסער עולם אַוועק אין רודא-פּאביאניץ, וואו ער האָט ווידער אָנגעטראָפען אויף פּאָליציי, וועלכע האָט איהם צוטריבען.

פאַר שטעלען א פּאסיווען ווידערשטאנד זענען ארעסטירט געוואָרען: סטאניסלאוו ראָלעוויטש, מאריאן איזשביצקי, אנטאָני סאָקאָווסקי, אדאם סטאשיאק, יוזעפא וואָלישיאקאָווא, וועלכע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין ארעסט צו דער דיספּאָזיציע פון דעם פּראָקוראָר.

וואָיעוואָדישער צוזאמענפאהר פון פּ. פּ. ס.

(§) נעכטען איז פאָרגעקומען די וואָיעוואָדישע קאָנפערענץ פון פּ. פּ. ס. געווידמעט דער וואהל-אקציע און דעם פעסטשטעלען די קאנדידאטען-ליסטעס צום סענאט.

אין דער דאָזיגער קאָנפערענץ האָבען אָנטייל גענומען די דעלעגאטען פון אלע שטאָטישע קאָמיטעטן, ווי אויך פון שטעט און שטעטלעך פון דער לאָדזער וואָיעוואודזטוואָ.

רעפעראטען וועגען דער פּאָליטישער לאגע האָבען געהאַלטען: ד"ר וויעליגסקי, געוו. דעפּ. שטשערקאָווסקי און דער שטאָט-פּרעזידענט זשעמיענצקי.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען ארויסצושטעלען פאָלגענדע קאנדידאטען פון דער לאָדזער וואָיעוואודזטוואָ. דעם געוו. סענאטאָר ד"ר קאָפּשינסקי, דעם ארבייטער-טוער יוזעף דאנילעוויטש און דעם קאָנסטאנטינאָווער בורמיסטער ה' גריזעל. דאָס פערטע אָרט איז רעזערווירט געוואָרען פאַר א קאנדידאט פון דער דייטשער ארבייטס-פּארטיי, דאָס פינפטע — פאַר'ן קרייז-רעפּרעזענטאנט פון פּ.פּ.ס. אין פּעטריקאָוו.

אָבקלאנגען פון רידזעווסקי'ס פּראָצעס
רידזעווסקי דערלאנגט אַנ'אַפּעלאציע. — עדות ווערען צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט

(—) ווי מיר דערוויסען זיך האָבען זיך צו רידזעווסקי'ס פערטיידיגער אדוואָקאט הארטמאן עהערנעכטען געווענדעט די פאמיליע פון דעם צום טויט-פעראורטיילטען רידזעווסקי און געבעטען, אין זייער נאָמען, צו ווענדען דעם פּראָצעס אין דעם אַפּעלאציע - געריכט אין ווארשאָ.

אדוואָקאט הארטמאן האָט מסכים געווען צו פערטיידיגען דעם ענין אויך אין דער העכערער אינסטאנץ און צוגעזאָגט איינצוגעבען אַנ'אַפּעלאציע.

די אַפּעלאציע קען מען לויט'ן געזעץ איינגעבען אין משך פון 2 וואָכען נאָכ'ן אורטייל. אין דעם פאל איז צייט איינצוגעבען די אַפּעלאציע ביז'ן 2-טען פעברואר. דער אַפּעלאציע-פּראָצעס קען פאָרקומען אין אַפּריל

* * *

גלייכצייטיג דערוויסען מיר זיך, אז די פּראָקוראַטור האָט בעשלאָסען צוצוציהען צו געריכטליכער פעראנטוואָרטליכקייט פאַר פאלש שווערען ביים עדות זאָגען די עדות-אליביסטען אין רידזעווסקי'ס פּראָצעס וודאָוויאק, קוזשאָווא, קאץ, מיראָסלאוו און שימיאנסקי (לויט'ן ארטיקעל 158 פון שטראָף-קאָדעקס.

פון „וויזא".
רעציטאציע און רעפעראט.

אין דעם פרויען-פעראיין „וויזא" קאָשטשושקי 21 קומט היינט פאָר א רעציטאציע אָוועט פון שלום-עליכם'ס ווערק

מיטוואָך דעם 25 ד. ח. וועט פּראָפ. בראנדשטעטער האַלטען א רעפעראט א. ד. ט. „ראָמאן פון יודישען קינד".

איינגאנג פאַר מיטגלידער און אריינגעפיהרטע געסט.

פערזאמלונג
פון בעקער-מייסטער פעראיין (פּאָמארסקא 15).

אונטער דעם פאָרזיץ פון ה' א. קאָרושעץ איז נעכטען פאָרגעקומען אַנ'אלגעמיינע פערזאמלונג. צווישען אנדערעס איז אָנגענומען געוואָרען א שארפער פּראָטעסט-רעזאָלוציע געגען די בעקער-מייסטער, וועלכע האָבען געגען די אינטערעסען פון פאך געשפּאָלטען דעם פעראיין און געשאפען א בעקער - סעקציע אויף זאוואדזקע 5.

אָרגאניזאציאָנס-זיצונג פון לאָדזער שול-ראט.

(מ) דעם 18. ד. ח. איז פאָרגעקומען די אָרגאניזאציאָנס-זיצונג פון לאָדזער שול-ראט.

אין נייעם פּרעזידיום זענען געוועהלט געוואָרען: ד"ר סקאלסקי, אלס פאָרזיצער, וויצע-פאָרזיצער — ראטמ. באגינסקי, סעקרעטאר — מאשטינסקא.

אין קרייז-שול-ראט זענען דעלעגירט געוואָרען דער וויצע-פּרעזעס פון שטאָט-ראט, קלים און לאווניק קאָפּשינסקי, אלס פערטרעטער — די ראטמענער באָגינסקי און מאסקעוויטשובנא.

אין דער קאָמיסיע פאַר אלגעמיינער שול-בילדונג זענען געוועהלט-געוואָרען באָגינסקי, דורא, גלוכאָווסקי, און מאטשינסקא.

אין דער קוואליפיקאציע - קאָמיסיע — באגין באגינסקי, דורא, וויצע-פּרעזעס קלים, לאווניק קאָפּשינסקי, לאווניק מארגאָליס, דיר. מירעידא און גוסטאווא מאסקעוויטש.

אין דער קאָמיסיע פאַר פּריוואט-שולען — דיר. דורא, לאווניק קאָפּשינסקי און לאווניק מארגאָליס.

געפאָהרען פון רבי'נ'ס יאָהרצייט
און איז אליין געשטארבען אין טראמוואי.

נעכטען האָבען זיך אין אלעקסאנדער פערזאמעלט א סך חסידים צו דעם יאָהרצייט פון אלעקסאנדערער רבי'ן דעם „ישמח ישראל".

5 א זייגער פארנאכט, ווען דער עולם האָט זיך שוין פונאנדערגעפאָהרען, איז אין רעם טראמוואי, וואָס געהט קיין לאָדז אריין אַנ'אלעקסאנדערער חסיד מיט'ן נאָמען ר' מענדעל טושינער. ווי נאָר דער טראמוואי האָט זיך געריהרט, איז דעם יוד נישט גוט געוואָרען, אזוי, אז מ'האָט זיך געמוזט אָפּשטעלען, און אראָפּגענומען איהם אין דעם נאָהענטסטען הויז אריין, וואו ער איז תיכף געשטאָרבען.

דער ארויסגערופענער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט, אז דער יוד איז געשטאָרבען פון א הארץ-אטאק.

נעבען דעם טויטען איז אַוועקגעשטעלט געוואָרען א פּאָליציי-וואך.

„יודיש טעאטער אין גאר דער וועלט".
(רעפערירט פון ד"ר ווייכערט).

נעכטען, שבת אינדערפריה האָט דער בעקאנטער טעאטער - קענער, און טעאטער - קריטיקער, ד"ר מיכאל ווייכערט געהאַלטען א רעפעראט אין דעם טעאטער „ארט" וועגען יודישען טעאטער און גאָר דער וועלט.

די פערזענליכקייט פון'ם רעפערענט און די אינטערעסאנטע טעמא האָט צוגעצויגען א גרויסען יוגענדליכען עולם, וועלכער האָט זיך מיט גרויס שפּאנונג צוגעהערט צו די אינטערעסאנטע אויספיהרונגען פון דעם רעפערענט.

אין משך פון 2 שעה האָט ד"ר ווייכערט דערצעהלט וועגען די פערשידענע עטאפּען פון יודישען טעאטער, אָנהויבענדיג נאָך פון פאַר גאָלדפאדענסצייטען, און ענדיגענדיג מיט די לעצטע דערגרייכונגען פון דעם יודישען טעאטער-וועזען אין גאָר דער וועלט.

פון דעם פּרעלעגענטס רייד האָט מען געקאָנט לערנען, אז עס איז דאָ א זעהר גרויסער און זעהר דאנקבארער יודיש - טעאטער - עולם, וואָס האָט פון שטענדיג אָן ארויסגעוויזען פערשטענדעניש פאַר טעאטראלישע אויפפיהרונגען, וועלכע האָבען בעפרידיגט זיין, דעם עולם'ס טעאטער-דראנג.

און דאן, ווען דאָס טעאטער האָט אויפגעהערט צו זיין א בלויזע פערוויילונג, און עס איז געוואָרען א וואגיגער פאקטאָר אין דער קולטור פון פאָלק, האָט די יודישע מאסע אויך ארויסגעטראָגען דאָס מאָדערנע טעאטער.

דער רעפעראט איז דורך דעם פּרעלעגענט אילוסטרירט געוואָרען מיט עטליכע צעהנדליג ליכט - בילדער פון די אויפפיהרונגען פון די מאָדערנע יודישע טעאטערס: „וויקט", „ווילנער טרופּע", ניו-יאָרקער יוד. קונסט-טעאטער, „אונזער טעאטער" אין ניו-יאָרק, „יודיש קאמער-טעאטער" אין מאָסקווע, און „יודיש מלוכה-טעאטער" אין מינסק.

דער פּרעלעגענט האָט געגעבען ערקלערונגען וועגען די סצענישע פּראָבלעמען פון יעדער אויפפיהרונג.

לסוף האָט ד"ר ווייכערט מיט א פּאָר וואַרימע ווערטער כאראקטעריזירט דעם „ארט", וועלכער שטעלט מיט זיך פאָר א שטרעבונג צו שאפען א יודיש באמת קינסטלעריש טעאטער, און האָט אויסגעדריקט די האָפנונג, אז דער לאָדזער יודישער טעאטער עולם, און די יודישע קולטור-טוער וועלען מיטהעלפען דעם „ארט" צו דערגרייכען זיינע ערנסטע צילען.

דער פּרעלעגענט איז בעדאנקט געוואָרען מיט לאנג דויערנדע אַפּלאָדיסמענטען,

„החלוץ המרכזי".

די טעג האָט דער בעוואוסטער העבראַאישער שריפטשטעלער דניאל פּערסקי פון אמעריקא, וועלכער ווײלט דורכפאָהרענדיג אין אונזער שטאָדט, בעזוכט די היגע אָרגאניזאציע „החלוץ-המרכזי". דער גאסט האָט זיך פעראינטערעסירט מיט דער טעטיגקייט פון די חלוצים און בייגעוואוינט די העבראַאישע לעקציעס אין די פערשידענע גרופּען. ביי דער געלעגענהייט איז אויך פאָרגעקומען א זעהר אינטערעסאנטער שמועס, וואו דער חשוב'ער גאסט האָט אין א הארציגען טאָן זיך געטיילט מיט זיינע מיינונגען וועגען די אויפגאבען פון דער חלוצישער יוגענד אין דער צוקונפט.

אַ פאַקט, אָדער אַ בלבול?

פרומער יוד שרייט גוואַלד, אַז ער איז דער פאָטער פון דעם קינד, וואָס זיין דינסט-מיידעל האָט געבוירען, אָבער זיין ווייב, די גבאי'טע, גלייבט עס נישט. — סענסאַצ. פּאַסירונג אין וואַרשאָ.

פאַר'ן וואַרשעווער בית-דין שטיבעל איז פאָרגעקומען אַ דין-תּורה צווישען פרומען הערשעלע און זיין ווייב, רבקה'לע די גבאי'טע. גאַנץ וואַרשא קאָכט, לאַכט און האָט הנאה פון דער דין-תּורה, און ס'איז טאַקע דאָ צוליב וואָס!

דעם „קליינעם הערשעלע", רופט מען מיט אַ סך נעמען: דער „פרומער הערשעלע", דער „קליינער הערשעלע" און אויך „הערשעלע חלפן".

„חלפן" רופט מען איהם דערפאַר, ווייל זיין פרנסה איז צו בייטען קליין-געלד אויף גרויס. נישקשה דער קליינער הערשעלע האָט פון דעם געלט-בייטען געמאַכט אַ פערמעגען;

אויסער געלד, פערמאָגט אויך דער קליינער הערשעלע אַ סך מצות און מעשים טובים. אין דער שוהל אויף גנוינע געסעל פאַר'ן אייזערנעם טויער גיט ר' הערשעלע אַכטונג, אַז אַלע יונגלעך זאָלען נאָכזאָגען „אמן" נאָכ'ן חזן. ער באַקוקט אויך ביי יודען די ציצית, צו זיי זענען נישט, חלילה, פסול. היינט איז ער אַ געוואַלדינער מקוה-געהער. אין דער הייסעסטער מקוה געהט ער און בריהט זיך נישט אָפּ, בקיצור, אַ יוד מיט אַלע מעלות.

אויך זיין ווייב, רבקה די גבאי'טע, איז אַ יודינע אַ צדיקת, אַ פושקע-קלאַפּערקע, אַ וויינערקע אויף לויות פון צדיקים, אַז איינרייסערין אויפ'ן גוטען אָרט. איז אָבער נישט בעשערט מענשען קיין גליק, האָט זיי דער אויבערשטער, נעבען, געשטראָפט. זיי האָבען נישט קיין קינדער.

זענען שוין ביידע, הערשעלע און זיין ווייב, אויסגעוועזען אַ וועלט; וואו ערגעץ אַ מכשף, אַ זנאַכער, אַ בעל-מופת, אַ צדיק, אַ גוטער יוד — זענען שוין ביידע געוועזען. נאָר ס'איז שווער צודערגעהן אַ טאָלק, וועמעס שולד איז, וואָס קיין קדיש ווערט נישט געבוירען.

מאַכט זיך אַ מעשה, אַז צום פאָר-פאָלק קומט אָן אַ דינסטמיידעל מיט'ן נאָמען מאַשעלע, אַ פּראָווינצער מיידעל, אַ טאָכטער פון ר' ירוחם סופר פון וועגראָוו.

מאַשעלע איז אַ מיידעל אַ יונגעס, אַ קליינשטעטעלדיגעס, דער טאַטע איהרער וואָלט זי נישט געלאָזט געהן דינען, נאָר וואָס זאָל ער טון, אַז פון שרייבען מזוזות און ספר-תּורה'ע קען מען נישט ערנעהרען קיין פאַמיליע. ר' ירוחם סופר וואָלט פאַר קיין שום געלד נישט געלאָזט זיין טאָכטער מאַשעלע אַוועקפאָהרען אין א פרעמדער שטאָט. נאָר אַזוי ווי ער קען דעם פרומען הערשעלע גאַנץ גוט, זיי פאָהרען ביידע צו איין רבי'ן, האָט ר' ירוחם אָנגעטרויט דעם פרומען הערשעלע זיין מאַשעלען, זאָל דינען ביי איהם אין שטוב, פערדינען זיך אויף עסען, אַ קלייד און נאָך אפשר מיט גאָטס הילף, אָנזאַמלען זיך אַ נדן אויך.

— ר' ירוחם קרוין, איהר קענט זיך פערלאָזען—האָט ר' הערשעלע געזאָגט—איך וועל זי היטען, אייער מיידעל. ווי אַנ'אויג אין קאָפּ, קיין שום בייז וועט איהר נישט געשעהן.

ר' הערשעלע האָט אָנגעהויבען ווערען חבר מיט מאַשעלען דעם דינסט-מיידעל, געקנייפּט איהר אין די בעקלעך, אויסגעפרעגט זיך אויפ'ן טאַטען, אַזוי לאַנג, אַזוי ברייט, ביז מאַשעלע האָט זיך אָנגעהויבען פיהלען עפּעס שלעכט און זי האָט איינגערוימט דעם בעל-הבית איהרען אַ סוד אין אויער, אַז זי טראָגט.

אַז דאָס דינסטמיידעל האָט שוין מעהר נישט געקענט אויסבעהאַלטען זיך מיט איהר חרפה, האָט רבקה'לע די גבאי'טע זי אַרויסגעוואָרפען פון שטוב.

— אַרויס, דו חצופה! איך וויל אַזאַ אויסגעלאַסענע ביי זיך אין שטוב נישט האַלטען!

— ס'איז דאָך אייער מאַנ'ס — האָט דאָס דינסטמיידעל גע'טענה'ט.

— זאָלסט זיך נישט דערוועגען צו נעהמען אין דיין טריפה מויל דעם נאָמען פון מיין פרומען מאַן, ר' הערשעלע, — האָט רבקה'לע די גבאי'טע געשריגען — איך וועל דיר די האָר אויסרייסען...

ר' הערשעלע אַליין האָט זיך מודה געווען. ער האָט שטילערהייט אַוועקגעפיהרט דאָס דינסטמיידעל קיין וואָלאָמין. דאָרט האָט מאַשעלע געבוירען אַ יונגעל.

ר' הערשעלע איז געווען גליקליך מיט'ן קדיש, אָבער וואָס קומט אַרויס, אַז זיין ווייב, רבקה'לע, לאָזט נישט אַריין אין שטוב, נישט דעם קדיש, נישט די מוטער.

אין שטוב טוען זיך אָפּ סצענעס און סקאַנדאַלען. די אומגליקליכע מאַשעלע קען זיך קיין אָרט נישט געפונען מיט איהר קינד. און פאַר גרויס צרות פאָהרט זי אַ היים צום טאַטען איהרען, דעם סופר, קיין וועגראָוו.

אין שטעטעל האָט זיך גערודערט: „שעהנעם נחת האָט איהר דערלעבט, ר' ירוחם, אַ ס'פר'ס אַ טאָכטער!"...

פרומע יודען האָבען גלייך אויפגעהערט צו לאָזען שרייבען מזוזות ביי ר' ירוחמ'ען, וואָס האָט אַזאַ טאָכטער, קיינער איז מעהר נישט געקומען צו איהם קויפען קיין פאָר תפילין, איבערקוקען אַ פאָר „פרשות". אפילו די עטליכע ספר-תּורות, וואָס ר' ירוחם האָט געהאַלטען אינמיטען שרייבען, האָבען די באַלעבאַטים ביי איהם אָפּגענומען.

ביי ר' ירוחמ'ען אין שטוב איז געווען חושך.

איז זיך צונויפגעקומען ר' ירוחמ'ס משפחה איז בעשלאָסען געוואָרען לערנען דרך-ארץ דעם פרומען הערשעלע, וואָס האָט אומגליקליך געמאַכט אַ מיידעל. אַ גאַנצע חברה יודען, דעם סופר'ס קרובים, זענען אַראָפּגעפאָהרען קיין וואַרשאָ מיט דעם מיידעל און איהר קינד, זענען אַריין צו דעם פרומען הערשעלע אין שטוב אַריין, און איידער ער האָט זיי בעוויזען בעטען זיצען, האָבען זיי איהם אָנגעהויבען מכבד זיין מיט פעטש.

ר' הערשעלע האָט געשריען גוואַלד, נאָר די יודען האָבען נישט געשוויגען און ווייטער געטיילט פעטש.

האָט דאָך ר' הערשעלע געזעהן, אַז ס'איז שלעכט, האָט ער זיך געבעטען מען זאָל האָבען אַ דין-תּורה, אַבי מען זאָל נישט פאַטשען.

מען איז אַוועק צו מענשען און זיך אויסגעגלייכט, אַז ר' הערשעלע דאַרף אויסהאַלטען מאַשעלען מיט'ן קינד מיט אַלעמען, און אויך בעצאָהלען דעם פאָטער אַ געוויסע סומע פאַר די חרפות און בושות און פאַר אָנוועהרען די פרנסה.

ר' הערשעלע האָט איינגעוויליגט. נאָר וואָס דען, ער האָט געפאָדערט פון זיין זייט, אַז מאַשעלע זאָל דערפאַר שטעלען זיך צום בית-דין פאַר אַנ'עדות און זאָגען אויף איהר נאמנות, אַז ער, הערשעלע, קען יאָ האָבען קינדער, און ממילא דערמיט צווינגען רבקה'לען, זיין ווייב, צו נעהמען גט אָהן אַ כּתובה.

— וואָס גערעכט איז גערעכט — האָבען מאַשעלעס קרובים גע'טענה'ט. — זי וועט עדות זאָגען.

איצט איז ר' הערשעלע אויפ'ן פערדעל. טאָג-טעגליך שלעפּט ער זיין ווייב רבקה'לע צו דין-תּורה'ס און פערלאַנגט, זי זאָל נעמען גט.

— אָט, זאָל זי זאָגען! — שרייט ר' הערשעלע און ווייזט אָן אויף דעם סופר'ס טאָכטער מיט'ן קינד — זאָל זי זאָגען, צי יאָך בין דאַנקען גאָט אַ טאַטע, צי נישט?

מאַשעלע שטעהט מיט'ן קינד אויף דער האַנט, שאָקעלט עס צו, עס זאָל נישט וויינען און מיט אַנ'אַראָפּגעלאָזטען קאָפּ דערצעהלט זי פאַר די רבנים וועגען אַלץ, וואָס עס איז פאָרגעקומען.

— אַהאַ! — פרעהט זיך דער פרומער הערשעלע — זעהט עטץ שוין!

רבקה'לע וויל נישט נאָכגעבען:

— דאָס איז אונטערגעקויפט — שרייט זי — דאָס האָט ער צוגערעדט דער מויד, זי זאָל אויף איהם אויסטראַכטען אַ בלבול, כדי ער זאָל פון מיר פטור ווערען.

די רבנים קאָנען קיין עצה זיך נישט געבען מיט דער דין-תּורה.

דערווייל איז פאַר'ן אייזערנעם טויער לעבעדיג און לוסטיג.

אַז דער פרומער הערשעלע קומט אין שוהל אַריין, נעהמט צונויף די קינדער און הייסט זיי נאָכזאָגען „אמן", נעמען די יונגליך אַלע מיטאַמאָל און הויבען אָן ווינען ווי קליינע קינדער,— אַנשטאָט „אמן", זאָגען זיי „מ-ע-ע"ן

ג. ק.

צום קאַרנאַוואַל-סעזאָן!

די נייסטע פּערפומען קאָסמעטיק / פודער און טואַלעט - זייפען צו פאַבריקס-פרייזען!

קעלנישע און בלומען וואַסערן פון אין- און אויסלענד. פירמעס. ענגראָסיסטן—ראַבאַט

PERFUMERJA

J. DRUKIER

11 ZAWADZKA 11

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41=32

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע און מענער-שוואַכע - קראַנקהייטען היילונגס-קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל).

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
ס. בראָדערזאָהן, ל. בראַנם,
ח. י. בזשוזשטאָווסקי, ב. זינגער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר - קאָאָפּעראַטיוו מיט פאַי - האַפטונג.

אין די ציין פון טיגער

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָריס לעבלאַן

52)

— לאָמיר איהם נאָכיאָגען! האָט פערענאַ אויסגעשריגען — ביזט נישט פאַרוואונדעט, אַלעקסאַנדער?

— ניין, שעף.

זיי האָבען זיך ביידע אַ יאָג געטון נאָכ'ן ענטלויפענדען, רופענדיג נאָך הילף.

ס'איז אָבער נאָך געווען צו פריה, און אין דעם געגענד פון דער שטאָט זענען נאָך געווען וועניג דורכגעהער.

דעריבער האָט זיי טאַקי דער פערשוין שטאַרק מקדים געווען, און לסוף פערשוואונדען פון זייערע אויגען.

— איך וועל דיך נאָך געפינען, געמיינער יונג! — האָט דאָן לואי אַ ברום געטון, קריצענדיג מיט די ציינער און אויפהערענדיג צו לויפען.

— איהר ווייסט דאָך נישט אפילו ווער דאָס איז, שעף!

— כ'ווייס יאָ. דאָס איז ער.

— וועמען מיינט איהר?

— ס'איז דער פערשוין מיט'ן העבאַן-שטעקען. איך האָב איהם דערקאַנט, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס ער האָט זיך אָפּגעראַזירט די באָרד מיט די וואָנסעס. דאָס איז דערזעלבער, וואָס האָט בעשאָסען אין אונז פון די טרעפּען פון זיין הויז אויפ'ן בולוואַר רישאַרד-וואַלאַך. ס'איז דערזעלבער, וואָס האָט דער-הרג'עט דעם הויפּט-אינספּעקטאָר אויסען! אַזאַ אויסוואורף! פונוואַנען האָט ער אָבער געוואוסט, אַז מיר האָבען גענעכטיגט אין פּאַווילאָן ווילע? עמיצער מוז מיך שפּיאָנירען, אָבער צו וואָס טוט ער עס, און אויף וואָס פאַר אַנ'אופן?

מאַזע האָט אַ ווילע אַ טראַכט געטון און געזאָגט:

— אדרבא, דערמאָהנט זיך נאָר שעף! מיר האָבען נעכטען ביי מאָג געשמועסט דורכ'ן טעלעפאָן. איהר האָט, אמת, גערעדט זעהר שטיל, אָבער ווער קאָן עס קאָווירען, צי האָט אייך עמיצער נישט אונטערגעהערט פון צווייטען צימער.

דאָן לואי האָט נישט געענטפערט: ער האָט געטראַכט וועגען פלאָרענציאַ'ן...

* * *

אין יענעם טאָג האָט דאָס פריילין לוויואַסער נישט אַריינגעבראַכט, ווי געוועהנליך, די קאָרעספּאָנדענץ.

פערענאַ האָט זי אויך נישט אַרויסגערופען.

דורכ'ן פענסטער האָט ער זי בלויז געזעהן אַ פאָר מאָל, ווי זי האָט אַרויסגעגעבען בעפעהלען צו דער נייער דינערשאַפט.

דערנאָך האָט זי געמוזט אַוועקגעהן צו זיך, ווייל מעהר האָט ער זי נישט געזעהן.

נאָך מיטאָג איז ער אַוועקגעפאָהרען מיט אַנ'אויטאָ אויפ'ן בולוואַר סושע אין דער ווילע, כדי דאָרטען, לויט'ן בעפעהל פון פּרעפעקט פאָרטצוזעצען צוזאַמען מיט מאַזע'ן די אונטערזוכונגען. קיין רעזולטאַט האָבען זיי אָבער נישט דערגרייכט.

עס איז שוין געווען אַ זייגער זעקס, ווען ער האָט זיך צוריקגעקעהרט.

ער האָט אָפּגעגעסען מיטאָג צוזאַמען מיט מאַזע'ן.

אין אָוענד האָט ער געקראָגען חשק נאָכאַמאָל צו אונטערזוכען די וואוינונג פון דעם פערשוין מיט'ן העבאַן-שטעקען, און ער איז דעריבער אין דער בעגלייטונג פון מאַזע'ן אַוועקגעפאָהרען אויפ'ן בולוואַר רישאַרד-וואַלאַך.

זיי זענען אַריבערגעפאָהרען דעם טייך, און געפאָהרען מיט'ן רעכטען ברעג.

— שנעלער! — האָט פערענאַ אַ זאָג געטון צום שאָפער — איך האָב פיינט, אַז מען פאָהרט פערשלאָפען!

— איהר וועט זיך נאָך איבערקעהרען היינט אָדער מאָרגען — האָט מאַזע בעמערקט.

— פאַרפאַלען קומען פאַר בלויז מיט אידיאָטען! — האָט פערענאַ געענטפערט מיט שפּאָט.

פונקט האָבען זיי געהאַלטען ביי אַדורכפאָהרען דעם פּלאַץ דע-אַלמא.

דער אויטאָמאָביל האָט פערקירעוועט אויף לינקס.

— פאָהר גלייך מיט'ן טראָקאַדעראָ-פּלאַץ! — האָט דאָן לואי אויסגערופען.

דער אויטאָמאָביל האָט זיך אַ קעהר געטון אין דער אָנגעוויזענער ריכטונג.

פּלוצים אָבער האָט ער זיך צוויי מאָל אַ דריי געטון אויפ'ן אָרט און מיט דער גאַנצער קראַפט אַרויף אויפ'ן טראָטואַר, אַ קלאַפּ געטון אין אַ בוים און זיך איבערגעקערט.

אין עטליכע סעקונדען זענען שוין אָנגעלאָפען עטליכע צעהנדליג דורכגעהער.

מ'האָט צוקלאַפּט דאָס פענסטער, כדי צו עפענען דאָס טירעל.

דער ערשטער איז אַרויס דאָן לואי.

— מען האָט אַרויסגעשלעפּט דעם סערזשאַנט אַ ביסעל אַ צוקלאַפּטען, אָבער אינגאַנצען אַ נישט-פערוואונדעטען.

בלויז דער שאָפער, וועלכער איז פון זעסעל אַרויסגעפאַלען איז געלעגען אויפ'ן טראָטואַר מיט אַ צושפּאָלטענעם קאָפּ, אָהן סימנים פון לעבען.

מען האָט איהם אַריבערגעטראָגען אין דעם נאָהענטסטען אַפּטייק, וואו ער איז אין צעהן מינוט שפּעטער געשטאָרבען.

ווען מאַזע, וועלכער האָט בעגלייט דעם אומגליקליכען קרבן פון דעם פאָרפאַל, אַליין אַ צורודערטער, האָט זיך צוריקגעקעהרט צום אויטאָ, האָט ער אָנגעטראָפען צוויי פּאָליציאַנטען, וואָס האָבען זיך מתעסק נעווען אין צוזאַמענשטעלען אַ פּראָטאָקאָל.

פערענאַ איז שוין דאָרט נישט געווען.

דאָן לואי איז פריהער גלייך אַריינגעשפּרונגען אין אַ טאַקסאָמעטער און געהייסען אָפּפיהרען זיך אַהיים.

ער איז אַדורכגעלאָפען דעם הויף, און זיך פערקירעוועט צו דער וואוינונג פון פריילין לוויואַסער...

ער האָט אָנגעקלאַפּט אין טיר, און נישט וואַרטענדיג אויף אַנ'ענטפער איז ער אַריין.

אין טיר פון דעם סאַלאָן האָט זיך בעוויזען פלאָרענציאַ.

(פאָרטזעצונג קומט).

„ארט"
ארטיסטישער רעווי און קאמער-טעאטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראדערזאן.

ווייסער זאל פון „מאנטייפעל"
זאַכאדניאַ 43.
היינט און טעגליך

היינט, מאנטאג -- לעצטער טאג
פון וואונדערבארען 3-טען פראגראם א. נ.:

נסים מן השמים

מיטוואך–פייערליכע פרעמיערע פון 4. פראגראם א.נ.

„סאלאם אלייקום"

אנהויב פינקטליך 9.15 אווענד. בילעטען ביי דער קאסע פון 5 נאכמ.

רייזעקאפערס

קאלעקציע = וואליזען, קאפערס אויף ווייפראוועס, דאמען-טאשען טעקעס צו די ביליגסטע פרייזען.

ל. פראמער, ציגעל-גאס 38

בעמ.: אלע ארט רעפאראטורען און בעשטעלונגען ווערען אנגענומען.

נייעס פאר לאדז! **בעקאנטמאכונג.** נייעס פאר לאדז!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז דאס פעראייניגטע קאלעגיום פון

פאטאגראפען=אנגעשטעלטע

האט ערעפענט אין לאדז, קאנסטאנטינער 33 (פראנט, 2-טער שטאק) א ספעציעלע ווערקשטעל פון פערגרעסערונגס=בילדער (פארטרעטען).
אן'אריגינעל פארטרעט, דאפעלט רעטושירט 35X45 צום פרייז פון 8 זל. א שטיק. כדי צו בעקענען דאס געעהרטע פובליקום מיט אונזער קונסטלערישער ארבייט, מאכען מיר א פראבע-פארטרעט דיזעלבע גרויס צום פרייז פון 3 זל. א שטיק. עס ווערען אויך אנגענומען אלערליי אויפנאהמען אין דער שטאט, ווי אויך אלע ארבייטען, וואס האט א שייכות מיט דעם פאטאגראפיע-פאך.
אכטעט נישט, וואס די פרייזען זענען שטוינענד ביליג, נור קומט און איבערצייגט אייך! דאס אטעליר איז אפען טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

Kolegjum Pracowników Fotograficznych w Łodzi,
Konstantynowskä 33, front, II piętro. 909

Dr. PRYBULSKI

זאוואדזקא 1, טעל. 25-38.
אנגערישע און האר-הויט-קראנקהייטען. ענגערע שטיכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (אפר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אווענד, דאמען פון 4—5 נאכמ.
ספעציעלער װארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. H. Wołkowyski

זאכאדניא 57 (צעגעלניאנא 19)
טעלעפאן 37-70
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעהמט אן פון 1—2 און פון 4—8 אווענד.
פאר פרויען פון 4—5 אין א ספעצ. ווארטע-זאל.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר װאלינסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קפרשנער	קינדער קראנקהייטען	12-9½ 5-4
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	11—1
ד"ר לובימש	הויט-און געשלעכט-קר.	12—2
ד"ר שמירגעלד	נערװען און גמטיגע קר.	1—3
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	12½—2
ד"ר על־שמבערג	כירורגישע-קראנקה.	1—3
ד"ר בערנסאן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

מסיכא-מערטסיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. וו. פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג אינהאלירונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויף פערלאנג — הייזוכען אין שטאט. — אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א

דענטיסטישער קאבינעט

עס נעהמט אן:

ד"ר ווייבערשטיין	צאהן-ארצט	10—2 נמ.
ד"ר לאזשינסקי סמארגאנסקא	צאהן-ארצט	6—7

קינסטליכע ציינער, קראנען, פלאמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך פעטיג זונטאג.

בעקאנטמאכונג.
ביי מיר איז צו בעקומען פרישע, היימישע

מיטאגען

פון 12—5 אוו. צו ביליגע פרייזען. זאכאדניא 30 קווער אפיצינע, 2. שטאק, וו. 16, ביי בלומעל. 109

Dr. med.

H. Lajchter

קאנסטאנטינער 9.
רוג זאכאדניע טעל. 49 66
צאהן=כירורג.
ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען ווי שטשעקעס, נגמענס, דוישאנטיעס, צאהן-פיסטולעס א.אז.וו. נעמט אן פון 1½—5 זונטאג און יום-טוב פון 10—12

Dr ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78.
הויט און וועגערישע קראנקהייטען און ליכט-היילונג.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד.

ווייל-פעדא-קורסען

ווייל גאנגישע קורסען פאר שוואכבעגאבטע, שווער-ערציהבארע קינדער, שפראך-שטערונגען (שטאמלען, טויב-שטומהייט)

Dr. med.

A. Szmirgeld

נערוועו-ארצט
עלעקטריזאציעס, ליכטהייל-אנשטאלטען
Cegielniana 6, tel. 51-89
מפאנגט פון 5—7 אווענד

Dr. med.

NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34
tel. 59-40.
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדל. פון מענער-שוועכע נעמט אן פון 5—9 אווענד.

AKUSZERKA

G. SALIMONOWA

Szkolna 12
נעהמט אן געבורטען.

ס'ווערען געזוכט
פון זאפארט

שניידער = ארבייטער

ביי שולזינגער, זא־וואדזקא 10. 109

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

od wtorku 21 Stycznia 1928 r.
Dla dorosłych

Piotr Wielki

Dramat historiczny w 9 aktach
w rolach głównych **EMIL JANINGS**
i **BERNARD GOETZKE**
Dla młodzieży

WYPRAWA MYŚLIWSKA DO ABISYNJI

Dla młodzieży początek seansów o godz. 2 i 4 pp.
Ceny miejsc: dla dorosłych: I—70, II—60, III—30 gr.
dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

וויכטיג פאר פריזערס!

קעלניש בלומען-וואסערן	נור 3.50 א קילא
ווזשעטאל פון	1.80 "
פיקסין=זייף צום ראזירען	7.60 "
בריליאנטין	3.50 "
פראנצויזישער לאקיר	" 45 גר. א דעקא

איך בעזיץ אויך א רייכען אויסוואהל פון פלאטין- און שטאהל-זאכען אלעס צו פאבריקס-פרייזען.
מיט אכטונג פערפומעריע

J. DRUKIER
11 ZAWADZKA 11.

בעמערקונג: פאר ענגראסיסטען — געהעריגער ראבאט און גינסטיגע בעדינגונגען.

LEKARZ-DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31=08
[illegible]

צוריקגעקעהרט.

לייה=ביבליאטעק

אויפ'ן נאמען פון

א. אייזענשלאס

11 פאלודניאווא 11
איז אפען מאנטאג און מיטוואך פון 5—9 אווענד, שבת — פון 10—1 מיטאג און פון 4—9 אין אווענד.

מוטער!

קאך מיר נור

Knorr
Haferflocken

א יוריסט

מיט די בעסטע רעפערענצען, וויל איבערנעהמען די אדמיניסטראציע פון איניגע הייזער.
אפערטען Skrzynka pocztowa 362 09

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך=דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 33=16.

ד"ר ראקאווסקי	נאז האלז, אויערן קר	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן	נערווען קראנקהייטען	12—2 הוין זונ.
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5—6
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד"ר ווייגבערג	אונ. חערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראדיענטשיק	צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס	צאהן-ארצט	9—2

צאהן-מונדהיילונג, פלאמבירונגען, קראנען, מאסטען א. א. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען=אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און ווידכל-מאגנען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער.
אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.

Dr. med.

L. Pikielny

ספעציאל-ארצט פאר ניערען, בלאזען און הארן-קראנקהייטען

Nawrot 8
telefon 19-90.
עמפפאנגט פון 4—7 אין אווענד

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט-און וועגערישע קראנקהייטען.
נאווראט 2
נעמט אן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4 - 8 אוו. פאר פרויען ספעציעל פון 4 5 נאכמיטאג. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.

BRAUN

פאלודניאווא 28.
טעלעפאן 40-26
ספעציאל-ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)
נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אווענד.

Dr. med.

WOLF EYCHNER

פרויען - קראנקהייטען און אקושעריע
וויערזשער 11 טעל. 34-72.
נעהמט אן אין דער לעטשניצע פעטריקויער 294 פון 12—2 נאכמ. און דערהיים פון 6-8 אוו.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.